

PRÁVNICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY

Obor Právo a právní věda

Katedra finančního práva a národního hospodářství

Diplomová práce

CELNÍ KODEX - VÝVOJ A HISTORICKÉ

SOUVISLOSTI

Jan Ondruš

2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Celní kodex - vývoj a historické souvislosti zpracoval sám. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použil k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.

.....
Jan Ondruš

Na tomto místě bych rád poděkoval JUDr. Daně Šramkové, Ph.D., MBA za cenné rady, pomoc, vstřícný přístup a vedení při psaní této práce. Rád bych také poděkoval svojí rodině a svým nejbližším za neustálou podporu, kterou mi během studia poskytovali.

Anotace

Diplomová práce pojednává o vztahu aktuálního celního kodexu k celním předpisům předchozím, a to včetně identifikace dopadů na vnitrostátní právní úpravu. Autor se ve své práci zaměřuje na charakteristiku právní úpravy celních předpisů, a to v rámci vývoje od celního zákona z roku 1927 po celní kodex Unie. Blíže se autor také věnuje vývoji celních režimů v jednotlivých celních předpisech a povaze norem v nich obsažených. Vývoj dané úpravy celních předpisů je řazen do širších historických souvislostí.

Seznam klíčových slov

Celní předpisy, celní zákon, celní kodex, vývoj, historické souvislosti, celní sazebník, celní unie.

Abstract

The diploma thesis deals with the relationship between the current Customs Code and the previous customs regulations, including the impacts identification to the national legislation. The author focuses on the characteristics of the customs legislation and thus in the frame of development since the Customs Act dated 1927 till the Union Customs Code. Further the author also deals with development of the customs regimes in single customs regulations and nature of standards contained therein. Development of above mentioned customs regulations is sorted into the wider historical contexts.

Key words

Customs legislation, customs act, customs code, development, historical context, customs tariff, customs union.

Obsah

Úvod.....	6
1. Vysvětlení základních pojmů.....	8
2. Právní regulace po rozpadu Rakousko-uherské monarchie.....	10
2. 1 Období první republiky.....	10
2. 2 Martincův celní zákon	11
2. 2. 1 Systematika.....	12
2. 2. 2 Rozsah úpravy.....	12
2. 2. 3 Shrnutí a zhodnocení	14
2. 3 Období druhé republiky a okupace.....	15
3. Celní kodexy v letech 1945 - 1948 a v období socialismu	17
3. 1 Situace po druhé světové válce.....	17
3. 2 Začátek mezinárodní spolupráce	18
3. 2 Období socialismu v Československu	19
3. 2. 1 Zrození socialismu.....	19
3. 2. 2 Celní zákon z roku 1953	21
3. 2. 2. 1 Důvody přijetí.....	21
3. 2. 2. 2 Systematika.....	21
3. 2. 2. 3 Rozsah úpravy.....	22
3. 2. 2. 4 Shrnutí a zhodnocení	23
3. 2. 3 Celní zákon z roku 1974	24
3. 2. 3. 1 Důvody přijetí.....	24
3. 2. 3. 2 Systematika.....	25
3. 2. 2. 4 Rozsah úpravy.....	26
3. 2. 2. 4 Shrnutí a zhodnocení	27
4. Celní kodex z roku 1993.....	28
4. 1 Důvody přijetí.....	28
4. 2 Systematika.....	29

4. 3 Rozsah úpravy.....	32
4. 4 Současná „tvář“ celního zákona	32
4. 5 Shrnutí a zhodnocení	35
5. Celní kodex Společenství.....	36
5. 1 Důvody přijetí celního kodexu Společenství	37
5. 2 Systematika	38
5. 3 Rozsah úpravy.....	40
5. 4 Celní sazebník.....	41
5. 5 Shrnutí a zhodnocení	42
6. Modernizovaný celní kodex.....	44
6. 1. Důvody přijetí	45
6. 2 Systematika	47
6. 3 Rozsah úpravy.....	49
6. 4 Shrnutí a zhodnocení	51
7. Celní kodex Unie	52
7.1 Důvody přijetí	52
7.2 Systematika	55
7. 3 Rozsah úpravy.....	57
7. 4 Shrnutí a zhodnocení	58
Závěr	59
Seznam použitých pramenů a literatury.....	61

Úvod

V současné době založené na neomezeném převodu zboží, hraje celní politika významnou roli. Jejím cílem je vytvářet podmínky pro rozvoj obchodu mezi jednotlivými zeměmi a posilovat svobodu pohybu zboží. Odehrává se tak prostřednictvím celních předpisů, jež poskytují právní rámec a stanovují základy při obchodování mezi jednotlivými zeměmi. Jejich postupný vývoj, vložený do historických souvislostí, je hlavním tématem této diplomové práce.

Původ celních předpisů sahá už do doby starých Řeků a Římanů, kteří vybírali clo v přístavech ze zboží, které bylo určeno pro obchodování po moři.¹ V této diplomové práci se však zaměřuji na vývoj novější, jehož počátky sahají do 20. století. Cílem práce je postupně identifikovat celní předpisy od prvního Československého celního zákona z roku 1927 až po novodobý celní kodex Unie. Jednotlivé celní předpisy dále charakterizují a jejich vývoj zařazují do širších historických souvislostí, spojených nejen s vývojem celních předpisů, ale i společností celkově. Kromě rozboru celních předpisů se zaměřuji také na srovnání mnou vybraných oblastí. Za důležité považuji především srovnání rozsahu úpravy jednotlivých celních předpisů, konkrétně charakteristiku norem v předpisech obsažených. Porovnávám, jestli celní předpisy obsahují čistě hmotně právní ustanovení, nebo i procesní či trestní. Detailněji se také věnuji srovnání způsobů propuštění zboží do celních režimů.

I když je v dnešní době zahraniční obchod činností téměř každého z nás, jeho úpravou se nikdo moc nezajímá. Považuji proto za žádoucí, aby vývoj celních předpisů byl zpracován. V odborné literatuře lze sice naleznout pojednání o této problematice, v rozsahu, v jakém je zpracována v této práci však nikoliv. Základní informace o celních předpisech, jejich vývoji a dopadech na vnitrostátní právní úpravu, by přitom měl mít každý, kdo se o zahraniční obchod zajímá. Za základní otázky stanovuji určení, zda celní předpisy obsahují vždy normy hmotně,

¹ KÁRNÍK, Miroslav. *CLO A CELNÍ POLITIKA od A-Z*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012, s. 9

procesně a trestně právní povahy a zda se postupný vývoj celních předpisů dotkl také celních režimů.

Jako hlavní zdroj své práce jsem využil především celní právní předpisy. Považuji za vhodné, či dokonce žádoucí při výkladu o celních předpisech čerpat přímo z těchto předpisů. Vzhledem k jejich rozmanitosti používám vnitrostátní celní zákony a unijní celní předpisy s předpisy souvisejícími. K historickým souvislostem mi jako hlavní zdroj slouží knižní literatura, primárně zpracovaná českými celníky.

Metody použité v této práci lze dělit podle oblastí, o kterých pojednává. Při výkladu o historických událostech souvisejících s vývojem celních předpisů používám metod literární rešerše a deskripce. Při výkladu o jednotlivých celních předpisech pro změnu uplatňuji metody dílčí komparace a analýzy.

Práci člením postupně do kapitol počínaje nejstarším celním předpisem. Názvy kapitol ne vždy odvozují od názvu celních předpisů. První kapitolu připisují vysvětlení základních pojmů, kterých tato práce užívá. Následné kapitoly už se plně věnují jednotlivým celním předpisům. Jak již bylo zmíněno výše, vývoj začíná celním zákonem z roku 1927 a pokračuje přes celní zákon z roku 1953, celní zákon z roku 1974, celní zákon z roku 1993, celní kodex Společenství, Modernizovaný celní kodex až po současný celní kodex Unie. V jejich rámci se zabývám důvody vedoucími k přijetí, systematikou a rozsahem úpravy. Výklad zakončují osobním zhodnocením.

Na závěr bych rád podotkl, že ve své práci často vybírám jen z toho nejdůležitějšího. Zpracovat celkovou problematiku všech celních předpisů v rozsahu uplatněném v této práci je pro účely diplomových prací nemožné a nerealizovatelné.

1. Vysvětlení základních pojmů

Před samotným výkladem o vývoji a historických souvislostech celních právních předpisů vysvětlím v následujících řádcích pár pojmů, které se v celé práci několikrát objevují. Vybral jsem však jen ty nejdůležitější pojmy z celního práva, protože není mým cílem Vás v této kapitole zahrnovat přílišnou terminologií. Některé další pojmy jsou také vysvětleny v samotném výkladu, zpravidla v poznámkách pod čarou.

Clo

Clo, respektive celní poplatek, je peněžní dávka veřejnoprávní povahy vybíraná státem při přechodu zboží přes státní hranice. Clo lze dále dělit z hlediska výpočtu, účelu nebo pohybu.²

Celní orgány

Celními orgány se označují takové orgány státní správy, které jsou příslušné k uplatňování celních předpisů. Jedná se zpravidla o orgány celní správy, ale mohou jimi být i jiné orgány, oficiálně zmocněné k uplatňování celních předpisů.³

Celní režim

Jedná se o režim, v němž se nachází zboží, které při vstupu na celní území podléhá dovoznímu nebo vývoznímu clu, vždy v závislosti na druhu tohoto

² Clo [online]. Celní správa České republiky, 2016 [cit. 7. 3. 2016]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/clo/Stranky/default.aspx>

³ KÁRNÍK, 2012, op. cit., s. 115

režimu. Jednotlivé druhy celních režimů a jejich odlišnosti jsou více popsány u jednotlivých celních předpisů.

Celní předpisy

Rozumí se jimi především právní předpisy, které jsou svěřeny k provádění celním orgánům a z nichž ve své správě celní orgány vycházejí.

Celní sazebník

Celní sazebníky jsou oficiální seznamy zboží, které podléhají celně a jsou neodmyslitelnou součástí celních předpisů. V novém pojetí jsou celní sazebníky založeny na označení pomocí číselných kódů, tzv. kombinované nomenklatury.⁴

Celní právo procesní

Chápe se jím soubor právních norem procesního charakteru, prostřednictvím nichž se v celním řízení realizují hmotně právní ustanovení celního práva. Tento soubor norem není chápán jako samostatné odvětví celního práva, pro účely této práce je tak však nazýván.

Celní právo trestní

Jedná se o soubor právních norem trestně právní povahy, prostřednictvím nichž se pak v rámci správních řízení udělají sankce za porušení celních předpisů. Ani v tomto případě se ovšem nejedná o samostatné odvětví celního práva, protože nenaplnuje odvětvotvorná kritéria.

⁴ Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 ze dne 23. července 1987 o sazební a statistické nomenklaturě a o společném celním sazebníku

2. Právní regulace po rozpadu Rakousko-uherské monarchie

2. 1 Období první republiky

Československá republika, založená 28. října 1918 rozpadem Rakousko-uherské monarchie, začala s vytvářením vlastních celních předpisů pozvolna. Od svého předchůdce totiž získala zemi s nefungujícím hospodářstvím a jeho politikou. Československo bylo po stránce průmyslové velmi silným státem,⁵ a vývoz v té době tak hrál velmi významnou hospodářskou úlohu. Velký nedostatek potravin a surovin v Československu po skončení války však měl za následek velkou řadu nepokojů. Bylo proto potřeba vytvořit takovou politiku, která by dokázala co nejlépe vyřešit problém s vývozem a dovozem v rámci Československého státu. Za tímto účelem nabyla na významu především celní a obchodní politika se zaměřením na zahraniční obchod. Vůbec prvním úkolem československé obchodní politiky pak bylo udržet samostatnou československou měnu a stabilizovat ji. „*Samostatnost československé obchodní politiky byla zajištěna měnovou odlukou od Rakousko-uherské monarchie, provedenou okolkováním bankovek dne 25. února 1919. Při této akci byla oceněna pomoc pohraniční finanční stráže⁶. Okolkování bankovek totiž vyžadovalo naprosté uzavření hranic po dobu od 26. února do 9. března 1919, jež bylo úspěšně provedeno pomocí vojska pod velením příslušníku pohraniční stráže.*“⁷

Účinnými celními předpisy v té době byly celní a monopolní řád z roku 1835, který Československá republika převzala od rakousko-uherské monarchie spolu s celým právním řádem a správním systémem, a zákon o celním sazebníku

⁵ Uvádí se, že Československu připadalo asi 60% předválečného potenciálu monarchie, kdy v českých zemích bylo soustředěno 70 až 75% výroby Předlitavska. BRODESSER, Slavomír a kol. *Celnictví v Československu*. Praha: Naše vojsko, 1982, s. 172

⁶ Finanční stráž Československé republiky byl orgán, jehož funkcí bylo vykonávat celní službu na státních hranicích, bojovat proti pašeráctví ale také zamezit obchodu z území státu bez svolení státní správy

⁷ MAINUŠ, František; JANÁK, Jan; HORVÁTH, Vladimír. *Historie celnictví v ČSSR*. Praha: Naše vojsko, 1977, s. 110 - 111

z roku 1906. Pro to, aby československá obchodní politika zcela docílila svých zájmů, bylo potřeba vybudovat vlastní celní předpisy založené na odluce od rakousko-uherské monarchie. „Dne 20. února 1919 byl tak vydán zákon o celním území a vybírání cla. Tento zákon stanovil, že území československého státu tvoří samostatné celní území, pro něž bylo stanoveno výhradní právo československého státu vybírat celní dávky a podrobovat dovážené, vyvážené a provážené zboží celnímu řízení. Prováděcí nařízení k tomuto zákonu obsahovalo Všeobecnou celní sazbu pro československé celní území.“⁸ Mluvíme zde tedy o vůbec prvních českých předpisech v oblasti celního práva. Jejich úprava však byla pouze okrajová a pro vytvoření vlastní československé celní politiky nedostačující.

2. 2 Martincův celní zákon

Důležitým unifikačním aktem, který zcela nově upravil celně právní poměry v Československu, byl beze sporu celní zákon ze dne 14. července 1927 (dále jen „Martincův celní zákon“), který byl vyhlášen ve sbírce zákonů pod číslem 114 a prováděcí předpis k němu ze dne 13. prosince 1927 byl vyhlášen pod číslem 168. Účinnosti tento zákon nabyl dne 1. ledna 1928. Za „otce“ prvního československého zákona je považován Emil Martinec.⁹ Je výsledkem silící snahy o vytvoření jednotného právního aktu, sjednocujícího právní poměry na celém území Československé republiky. Nahradil tak celní zákony rakouské, které platily na českém území, a zákony uherské, platné na území Slovenska a Podkarpatské Rusi.

⁸ BRODESSER, 1982, op. cit., s. 174

⁹ JUDr. Emil Martinec (narozen 1869, zemřel 1945) je významnou osobou Československého celnictví, pod jeho vedením byly vydány české vysvětlivky k celnímu sazebníku a také celní zákon z roku 1927

2. 2. 1 Systematika

Martincův zákon obsahoval celkem sedm hlav a 141 paragrafů. Ve své hlavě první stanovil zásady¹⁰ a definoval základní pojmy celního práva, jako je celní důchodek, clo, celní sazebník aj. Hlava druhá pojednávala o organizaci celní správy a zařízeních celního dovozu. Určil, který orgán celní správy je nejvyšší, kdo jej řídí a jaká je jeho kompetence. Stejně tak potom upravoval okrskové celní správy a celní úřady. V této hlavě také nově definoval finanční stráž a především stanovil oprávnění těchto orgánů při celním dozoru. Hlava třetí upravovala celní řízení a stanovovala druhy celních řízení. Hlava čtvrtá obsahovala ustanovení, která určovala povinnosti platit clo (dále jen „platební povinnosti“). Určovala, jak tato povinnost vzniká, v kterých případech, kdy dochází k samotnému okamžiku vzniku této povinnosti, rozsah platební povinnosti, ale také způsoby zániku a vymáhání. V hlavě páté se upravovaly opravné prostředky proti celní pohledávce. Hlavním opravným prostředkem byla stížnost.¹¹ Hlava šestá upravovala svými ustanoveními trestní právo celní. Na závěr, v hlavě sedmé, byla upravena závěrečná a prováděcí ustanovení.

2. 2. 2 Rozsah úpravy

Martincův zákon měl velký přínos i pro ostatní odvětví celního práva. Kromě toho, že v prvních hlavách upravoval svými ustanoveními hmotně právní stránku celního práva, zabýval se také otázkami procesními v hlavě třetí, nazvané „Celní řízení“ a upravoval také trestní právo celní v hlavě čtvrté., nazvané „Trestní ustanovení“.

¹⁰ Důležitou zásadou bylo ustanovení, které oproti dřívější právní úpravě stanovilo, že pouhým přestupem celní hranice ještě nevzniká povinnost platit clo, ale že přestup celní hranice představuje nárok státu na celní projednání zboží a na celní pohledávku, která při něm měla být případně vyměřena. SALÁK, Pavel. Martincův zákon. In: ŠRAMKOVÁ, Dana a kol. *Celní správa v organizačním a funkčním pojetí Vybrané kapitoly*. Brno: Masarykova Univerzita, 2011, s. 39

¹¹ Zákon rozlišoval stížnost do výměry pohledávky, o kterých rozhodovalo ministerstvo financí a právní stížnosti o kterých jednal úřad přímo nadřízený úřadu, který vydal naříkané rozhodnutí

Celní řízení probíhalo ze zákona vždy, kdy zboží vstoupilo přes celní hranici do celního území a vznikla celní závaznost. K řízení měla strana přístup přes tzv. prohlášku, podanou u příslušného úřadu. Celní orgán tuto prohlášku zkontroloval po formální stránce a dospěl-li k závěru, že je bezvadná, zahájil na jejím podkladě celní kontrolu. Při ní docházelo k prohlídce množství, druhu a povahy zboží podle celního sazebníku. Pokud se zjistilo, že množství zboží, které strana uvedla do prohlášení, neodpovídá samotnému zjištění, a to v rozdílu více jak 25%¹², mělo se vždy zavést trestní řízení pro spáchání celního trestného činu.

Celní zákon v rámci řízení umožňoval pět druhů celních režimů podle toho, jestli strana navrhovala projednání zboží ve volném oběhu, vázaném oběhu, záznamním styku, přepravním styku, popř. dovozním styku s celní výhodou. Za zboží ve volném oběhu se považovalo zboží vyrobené v tuzemsku a zboží zdomácnělé, to jest dovezené z ciziny, které vstoupilo na celní území již proclené nebo takové, které bylo propuštěno beze cla. Zboží ve vázaném oběhu bylo zboží, na které se podle celního zákona vztahovalo celní řízení. Vězela na něm celní závaznost, díky které bylo zboží podrobeno celnímu dozoru. Záznamní styk se dělil na dovozní nebo vývozní. Zde pouze docházelo k dočasnému dovozu zboží z cizí země do celního území, popř. vývozu zboží z celního území do cizí země, na dobu určitou, kdy se po uplynutí této doby vrátilo zboží zpět. Za přepravní styk se považoval převoz zboží z celního území zpět do celního území za účasti cizí země. Posledním dovozním stykem s celní výhodou se rozumělo projednání takového zboží, které podléhalo sníženému clu podle zvláštního povolení nebo podle toho povolení bylo beze cla s podmínkou, že se upotřebí ke stanovenému účelu nebo bude zpracováno. To, které zboží může být v tomto dovozním styku dováženo, upravoval celní sazebník.

Novou úpravu zaznamenalo díky novému celnímu zákonu také celní právo trestní. Zákon přinesl zejména ustanovení o celních trestních činech. Ty se díky aplikaci těchto ustanovení rozdělovaly na celní přestupky a celní nepořádnosti. Za

¹² Trestní řízení se mohlo zavést, i když tento rozdíl nedosahoval 25%, a to v případě, kdy bylo podezření ze spáchání celního trestného činu. § 34 odst. 6 zákona č. 114/1927 Sb., celní zákon

nejběžnější celní přestupky bylo považováno podloudnictví se zakázaným zbožím a podloudnictví se zbožím podléhajícím clu. Do celních nepořádností pak spadaly všechny trestné činy, které nebyly kvalifikovány jako celní přestupky. Zákon pak za trestné činy umožňoval uložit celkem tři druhy trestu: trest na svobodě, pokutu a propadnutí předmětu přestupku. Trestem na svobodě se rozumělo vězení. Pokuta se udělovala prostřednictvím dlužné částky, jejíž základ byl tvořen dluhem z celní pohledávky, nebylo-li celní pohledávky, umožňoval zákon uložit pokutu ve výši od 20 Kč do 500 000 Kč¹³ podle okolností případu. Tresty za spáchání trestního činu celního bylo možno uložit jak samostatně, tak vedle sebe.

2. 2. 3 Shrnutí a zhodnocení

O Martincově zákonu toho lze říci mnohé. Bezesporu jej lze považovat za jeden z nejmodernějších celních zákonů, a to i v celosvětovém měřítku. Jeho normami byl odstraněn dosavadní právní dualismus a provedena nová kodifikace celního práva. Splňoval úkoly fiskálního a ochranného pojetí cla, stejně účinně pak hájil zájmy státu. Významným se stal také díky definicím základních pojmů celního práva. Za příklad určitě stojí definování celního důchodku: „Československý stát má výlučné právo vybírat clo ze zboží dováženého z jiných států do československého celního území a ze zboží vyváženého z tohoto území do jiných států.“¹⁴ Martincův zákon také nově stanovil orgány státní správy a zařízení celního dozoru. Podstatné byla především ustanovení o finanční stráž. Tento orgán, dříve nazývaný pohraniční finanční stráž, byl celním zákonem definován jako ozbrojený a stejnokrojem opatřený sbor, jehož kázeň je rovna kázni vojenských sborů a jehož primární cíl je střežit celní hranici a vykonávat celní dozor.¹⁵ Důležitým byl také proto, že kromě hmotně právní úpravy celního

¹³ § 119 zákona č. 114/1927 Sb., celní zákon

¹⁴ § 1 zákona č. 114/1927 Sb., celní zákon

¹⁵ Tím se rozumí především kontrolovat přechod osob a přestup zboží z a do celního území Československé republiky

práva obsahoval také ustanovení týkající se celních řízení a celního práva trestního.

2. 3 Období druhé republiky a okupace

Na úvod je nutno říci, že o událostech této doby je velmi obtížné ve zkratce hovořit. Jedná se o rozsáhlý sled událostí, který pro účely reflektování fungování celních předpisů velmi zkrátím. Je však na místě podotknout, že všemu předcházely události, které nejenže zapříčinily hospodářský rozvrat, ale také ukončily fungování dosavadní hospodářské politiky (a tím i politiky celní). Viníka můžeme hledat především v nepříznivých dopadech velké hospodářské krize, která postihla snad všechny země, včetně těch evropských. Skrze ni docházelo ve 30. a především 40. letech k postupnému vniknutí Německa do evropských zemí. V Československu bylo ohrožení především ze strany německé menšiny v pohraničních oblastech, která se každým dnem rozrůstala. Pro Německo bylo toto území nejlépe zmanipulovatelné, neboť dopad hospodářské krize zde byl značný. Vojenské události a německá expanze, poháněná Adolfem Hitlerem, pak definitivně pohřbily české hospodářství té doby a Německo nadobro přebralo nadvládu nad Československou republikou.

Období druhé republiky (tj. léta 1938 - 1939) pak lze charakterizovat jako období, kdy došlo definitivně k zániku samostatného státu a tím i celního práva vytvořeného zákonem z roku 1927. Poté, co byly na konferenci v Mnichově schváleny požadavky Německa vůči Československu, došlo k postupnému odstoupení z pohraničních území. Nedošlo však k pouhé ztrátě území, ale především ke zničení možnosti jakéhokoliv obchodu, neboť tepny, kterými se obchodovalo, byly zpřetrhány. Celní politika byla až do této chvíle bez podstatnějších změn. Německo nabídlo, jako jedno z možných řešení hospodářských obtíží, plán vytvoření společné celní unie. Připojením k tomuto plánu by tak došlo nenásilnou cestou k zániku československé republiky. To nastalo až 15. března 1939, kdy po vyhlášení slovenského státu ludáky, byly české

země obsazeny a Československá republika přetvořena na tzv. Protektorát Čechy a Morava¹⁶. K vytvoření celní unie již Německu nic nebránilo, a tak i přes prosby a žádosti z české strany byl plán přijat. Celní unie byla provedena a vstoupila v platnost v říjnu 1940. „Zahraniční obchod českých zemí byl zavedením celní unie postižen přímo katastrofálně. České země ztratily samostatnost v platebních otázkách. Byla zrušena devizová hranice mezi protektorátem a Německem a zaveden mezi nimi volný platební styk. Zároveň pozbyly platnosti obchodní smlouvy protektorátu s jinými státy a koruna ztratila charakter mezinárodního platidla.“¹⁷ V souvislosti s připojením pak byl zrušen celní sazebník a byl zaveden sazebník říšský. Stejně tak se změnila organizace celní správy, kdy celní úřady, včetně finanční stráže zřízené podle celního zákona roku 1927, přestaly k tomuto datu fungovat. Zavedeno bylo německé celní právo a německá organizace celnictví.

Válečné výsledky Německa však postupem času ubíraly na úspěchu. Slábnoucí nacistický režim se projevoval i v českých zemích. Se stále stoupajícími potřebami nových sil na frontách docházelo k postupnému zhroucení státní organizace. Na základě výnosů o zjednodušení správy docházelo k úbytku úřadů, a to i úřadů celních. Postupně v letech 1942 - 1944 došlo k zastavení téměř všech celních úřadů. Správní aparát protektorátu Čech a Moravy se v těchto letech definitivně rozpadl.

¹⁶ BRODESSER, 1982, op. cit., s. 204

¹⁷ MAINUŠ, 1997, op. cit., s. 152

3. Celní kodexy v letech 1945 - 1948 a v období socialismu

3.1 Situace po druhé světové válce

Porážka fašismu v druhé světové válce, na níž se velkou měrou podepsal Sovětský svaz, přinesla v Československu mnoho změn. Ty největší se pak odehrávaly v boji o politickou moc. Československo patřilo ke státům, v nichž díky zlým zkušenostem s politikou buržoazie, vznikal lidově-demokratický stát. Velkým iniciátorem boje proti české a slovenské buržoazii byla především dělnická třída, tvořená Komunistickou stranou Československa a demokratickou částí buržoazie. Ta tak, díky revolučně-demokratickému vystupování, získávala na oblibě. Události minulých let, především velké počty mrtvých a raněných, zdevastovaný státní systém a nefungující hospodářství zavazovaly k vytvoření republiky, která by byla mnohem spravedlivější a jejíž podpora mezinárodní spolupráce by dokázala dalším podobným událostem zabránit. Nutnost takové právní úpravy se pak promítá do každodenního boje dělnické třídy, v čele s Komunistickou stranou Československa, o každý zákon nebo právní předpis, ale i o každou pozici ve státní sféře nebo hospodářském aparátu. „*Základem činnosti orgánů lidově-demokratického Československa v období začínajícím po vítězné revoluci 1945 byl Košický vládní program. Úkolem vlády bylo zajistit provedení všech opatření jím předpokládaná.*“¹⁸ Tato opatření byla v té době známa také jako dekrety prezidenta republiky.

A byly to právě dekrety, které po druhé světové válce upravily celní správu na našem území. Ta byla po porážce fašistů právně i administrativně neucelená a chyběl jí řád. Osvobozením sice došlo k převzetí státní moci a opětovnému výkonu celní kontroly na celém území Československého státu,

¹⁸ DOLEŽAL, Miloslav. *Dějiny státu a práva v Československu 1938 - 1960*. 1. Vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 1984, s. 120

nicméně splnit požadavek jednotnosti celního uspořádání bylo i tak po nějakou dobu nemožné. „*Teprve na základě prezidentského dekretu z 23. června 1945, který měl platnost zákona vydaného mimoparlamentní cestou, byla od 16. července 1945 obnovena organizace celní správy. Touto zákonnou normou byla pro československé celní území stanovena platnost celního práva podle stavu k 29. září 1938.*“ Díky dekretu z roku 1945 tak došlo k sjednocení celního území. V platnosti tak opět byl předmnichovský všeobecný celní sazebník pro československé celní území a celní zákon z roku 1927, tzv. Martincův celní zákon. Za zmínku stojí také vyhláška ministerstva financí č. 37 z července 1945, která navrátila agendu z celních úřadů zřízených podle říšskoněmeckého práva zpět úřadům obnovené československé celní správy, a k 15 červenci 1945 nechala tyto úřady zaniknout.¹⁹ Stejný osud pak potkal také finanční stráž, která byla opět dekretem z roku 1945 obnovena.

3. 2 Začátek mezinárodní spolupráce

Velkou výhodou Československa po skončení druhé světové války byl fakt, že mohlo ostatním zemím nabídnout takové zboží, které bylo pro všechny ostatní země žádané. Československo disponovalo značným množstvím uhlí, kovů, dřeva aj. To výrazně posilovalo rostoucí zahraniční obchod. Pomoc přicházela i mimo naše území. Především organizace pro poskytování pomoci Spojeným národům - tzv. UNRRA, v tomto období zásobovala poškozené země dodávkami potravin, technického zboží aj. Významný byl také přísun penicilinu a zařízení sloužících k jeho výrobě. Pomoci měl také Marshallův plán²⁰. Ten měl však kromě samotné hospodářské pomoci evropským zemím zničených válkou za úkol také přimět poškozené země k odpoutání se od socialismu a socialistických přeměn. Mimo to bylo cílem Marshallova plánu vniknutí kapitálu USA do

¹⁹ BRODESSER, 1982, op. cit., s. 224

²⁰ Plán hospodářské pomoci evropským zemím, který předložil tehdejší státní tajemník USA James Howard Marshall na svém projevu na Harvardově Univerzitě v Cambridge dne 5. června 1947, přijatý Kongresem 3. dubna 1948. BRODESSER, 1982, op. cit., s. 232

evropských zemí. Právě snaha podmanit si Evropu a odsunout socialismus odporovalo politickému smýšlení Československa po druhé světové válce. K této mezinárodní spolupráci tak bohužel pro český národ nedošlo.

Lépe už si Československo vedlo v roce 1947, kdy dne 30. října uzavřelo v Ženevě smluvní dohodu s 23 smluvními stranami nazývanou Všeobecná dohoda o clech a obchodu - tzv. GATT (General Agreement on Tariffs and Trade).²¹ Tato dohoda platila od 1. ledna 1948 a byla postavena na respektování tří základních principů. První z principů zajišťoval mezi stranami rovnost a stanovoval, že veškerý mezinárodní obchod se má uskutečňovat bez diskriminací. Smluvní strany jsou navíc jedna vůči druhé nuceny zachovávat v rámci platebního styku, vývozních a dovozních cel princip tzv. nejvyšších výhod. Podle druhého principu pak má být domácí průmysl chráněn pouze celními sazbami. Obchodní opatření, např. kvóty, jsou zakázány. Poslední z principů pak upravoval postup, jakým mají být řešeny sporné otázky - tzv. zásada konzultace sporných otázek. Tato dohoda však dokládá, že mezinárodní spolupráce v oblasti celní politiky je po druhé světové válce velmi žádanou, a lze tedy o tomto období hovořit jako o období zrodu mezinárodního celního práva.

3. 2 Období socialismu v Československu

3. 2. 1 Zrození socialismu

Odmítnutí Marshallova plánu jako by předpovědělo události následujících let. Koncem roku 1947 totiž sílil boj mezi komunistickou stranou a demokratickými stranami o budoucí charakter republiky. Ten vyvrcholil v únoru roku 1948, kdy prezident tehdejší Československé republiky Eduard Beneš přijal plán řešení vládní krize z rukou Klementa Gottwalda a předal tak moc do rukou

²¹ MAINUŠ, 1997, op. cit., s. 166

komunismu.²² Tyto události pak v samém důsledku znamenaly definitivní přechod naší republiky od revoluce národně-demokratické k revoluci socialistické a rozhodly o definitivní povaze Československého státu v následujících letech.

Tehdejší podoba zahraničního obchodu neodpovídala představám socialistické vlády. Problémem pro ně byl především fakt, že většina zahraničního obchodu náležela do soukromého sektoru. Snahou komunistů proto bylo zestátnit podniky a podřídit zahraniční obchod vůli komunismu. Za tímto účelem byl roku 1948 vydán zákon č. 119/1948 Sb., o státní organizaci zahraničního obchodu a mezinárodního zasílatelství. Pomocí něho došlo k přechodu soukromých podniků zabývajících se zahraničním obchodem pod národní správu. V následujících letech byly podniky přetvářeny, až z nich v samotném závěru vznikly tzv. podniky zahraničního obchodu. Došlo tak k absolutnímu zániku soukromého sektoru v zahraničním obchodě a vytvoření monopolu československého zahraničního obchodu.

Úloha zabezpečení a ochrany tohoto monopolu pak byla vládním nařízením č. 27 z 8. července 1952 přidělena celní správě²³. Díky této normě tak byla logicky celní správa přeřazena z resortu ministerstva financí na resort ministerstva zahraničního obchodu, v jehož čele stáli komunisti. To v samotném důsledku znamenalo změnu celní správy, kdy hlavním orgánem se stalo Ústředí celní správy, jemuž byly podřízeny jednotlivé celnice. Ty byly po dohodě se zúčastněnými členy vlády vytvářeny a rušeny pouze na základě rozhodnutí ministra zahraničního obchodu. Vyjmutí celní správy z resortu ministerstva financí se také podepsalo na definitivním zániku finanční stráže, která k 1. lednu 1949 zanikla a byla nahrazena Pohraniční stráží spadající pod resort ministerstva vnitra.

²² SALÁK, Pavel. Období socialistického celnictví 1948 - 1989. In: ŠRAMKOVÁ, Dana a kol. *Celní správa v organizačním a funkčním pojetí Vybrané kapitoly*. 1 Vyd. Brno: Masarykova Univerzita, 2011, s. 44

²³ BRODESSER, Slavomír a kol., 1982, op. cit., s. 257

3. 2. 2 Celní zákon z roku 1953

3. 2. 2. 1 Důvody přijetí

Jak již bylo řečeno výše, celnictví a význam cla v období socialismu dostaly nové role. Jejich cílem teď bylo především zajišťovat zahraniční obchod. Martincův zákon, platný v té době, se tak jevil jako nepřijatelný a bylo potřeba nového celního zákona, který by odpovídal tehdejším politickým poměrům a politickým cílům. Za tímto účelem byl dne 24. dubna 1953 přijat nový celní zákon č. 36/1953 Sb., který byl považován za základní normu socialistického celnictví. Účinným se tento zákon stal od 1. srpna 1954 a platil až do konce roku 1974, kdy jej nahradil nový celní zákon z téhož roku.

3. 2. 2. 2 Systematika

Nový celní zákon vycházel z předpisů ostatních socialistických zemí, především pak z kodexu celního práva SSSR. Společným rysem všech těchto celních zákonů v tomto období byla snaha dohledu nad zahraničním obchodem. Zákon byl rozdělen do šesti hlav a obsahoval jen 56 paragrafů.

Ve své hlavě první zákon zakotvoval novou funkci celní správy a stanovoval účel zákona: *„Plánovaný rozvoj hospodářství, především ochrana a podpora zahraničního obchodu vyžadují, aby oběh zboží ve styku s cizinou byl pod celní kontrolou.“*²⁴ V hlavě druhé pak upravoval organizační zásady celní správy. Zachovával postavení Ústředí celní správy jako zvláštní složky ministeria zahraničního obchodu a svěřoval jí působnost v celních věcech. Stanovil rovněž, které ostatní celní orgány jsou ústředí podřízeny a jaké mají pravomoci. Zaměstnancům pak z této hlavy vyplývala povinnost nosit stejnokroj. Hlava třetí ve svých ustanoveních upravovala celní kontrolu a celní řízení. Stanovovalo se

²⁴ §1 zákona č. 36/1953Sb., celní zákon

zde, že zboží dovážené, vyvážené a provážené a zboží přepravované přes cizí státní území podléhá omezením podle tohoto zákona, a to zejména celnímu řízení a celní kontrole. Zákon zavazoval každého, kdo dopravoval zboží z ciziny nebo do ciziny, aby je dodal pohraniční celnici k provedení celního řízení.²⁵ Hlava třetí zakotvovala dále hlavní zásady celního řízení, definovala celního účastníka a druhy celního řízení. Oproti minulému zákonu rozlišoval zákon druhy celního režimu u zboží dováženého na volný nebo záznamní oběh v tuzemsku a u zboží vyváženého na volný nebo záznamní oběh v cizině. Zákon už tak nepočítá s projednáním zboží ve vázaném oběhu, přepravním styku a dovozním styku s celní výhodou. Nově také upravil například institut uskladnění v celním skladišti, který spadal do tzv. pomocných druhů celního řízení. V hlavě čtvrté pak zákon upravoval clo a jeho druhy. Především ho rozdělil na clo vybírané z dováženého zboží - tzv. dovozní clo, a na clo vybírané z vyvážené zboží - tzv. vývozní clo. Hlava pátá zákona upravovala náhradní dávku za daň místo daně z obratu ze zboží dováženého z ciziny, které bylo dováženo bez podniku určeného k zahraničnímu obchodu. Hlava šestá pak obsahovala ustanovení společná a závěrečná, kterými byly zrušeny předpisy odporující tomuto zákonu, zejména celní zákon z roku 1947 a další normy.

3. 2. 2. 3 Rozsah úpravy

56 paragrafů, které socialistický celní zákon z roku 1953 obsahoval, nasvědčovalo tomu, že poskytoval pouze základní rámcovou úpravu. Oproti minulému zákonu pak především absentoval ustanovení o sankcích za porušení zákonem chráněných zájmů. K jeho provedení tak byla vydána celá řada norem nižší právní síly, především prováděcích předpisů. Nařízením ministra zahraničního obchodu č. 31/1954 z 16. června 1954 docházelo k provádění celního zákona a stanovilo jeho počátek účinnosti na 1. srpna 1954. Toto nařízení

²⁵ BRODESSER, 1982, op. cit., s. 261

také blíže vymezilo úkoly celní správy, kdy hlavním úkolem bylo stanoveno kontrolovat oběh zboží ve styku s cizinou tak, aby byla zajištěna ochrana a podpora zahraničního obchodu. Rámcově pak byla v celním zákoně upravena ustanovení o celní kontrole a celním řízení. Proto byly vydány předpisy upravující podrobnější úpravy o celním řízení, tzv. řády (železniční, plavební, letecký aj.). Nařízení bylo v roce 1961 zrušeno vyhláškou č. 82 Sb., ministerstva zahraničního obchodu ze dne 26. července 1961, kterou se prováděl celní zákon. Úkoly celní správy zde byly rozděleny stejně jako v roce 1954, nově zde byla vymezena působnost Ústřední celní správy a celnic a celních hlídek, které byly zřízeny u hranic.²⁶

3. 2. 2. 4 Shrnutí a zhodnocení

Už samotná systematika celního zákona z roku 1953 napovídá, že se nejednalo o tak obsahově kvalitně zpracovaný právní předpis, jako tomu bylo v případě Martincova celního zákona. Velká část ustanovení z nového zákona zmizela, jako například základní definice a zásady celní správy. Spousta jiných pak byla zjednodušena, jako tomu bylo v případě způsobu propuštění zboží, tedy druhů celního řízení. Úprava samotná pak působila dosti nejednoznačně a neúplně, proto musela být postupně doplněna velkou škálou jiných právních předpisů. Zákonodárci, jejichž snahou bylo jistě vytvořit stabilní právní předpis reagující na socialistické chápání společnosti, sice splnili svůj úkol, o jeho výsledku dle mého však lze říci, že ve vztahu k důležitosti události, jakou vytvoření nového celního zákona jistě bylo, se jeví jako nedostačující. To potvrzuje také fakt, že úprava následující, která se k Martincovu zákonu vrací a čerpá z něj, na zákon z roku 1953 zapomíná.

²⁶ MAINUŠ, 1997, op. cit., s. 177 - 178

3. 2. 3 Celní zákon z roku 1974

3. 2. 3. 1 Důvody přijetí

Přijetí nového celního zákona se pojí s událostmi 60. let, kdy se na území Československa vytvořily v důsledku nedostatků naší společnosti pravicové síly. V Československu se tak začal projevovat celosvětový trend, kdy začalo docházet k rozpadu základu socialismu vlivem protikomunistických center. Tyto tendence vyvrcholily v roce 1968 událostí, nazývanou též Pražské jaro, při které za účelem stabilizace komunismu v Československu došlo k sovětské intervenci. Na základě „pomoci“ od Sovětského svazu tak bylo zabráněno kontrarevolučním plánům pravice a protisocialistických sil. V tomto období pak také v rámci celní správy a jejich práce vyšly najevo chyby, které započaly práce na novém právním uspořádání celní správy. Nové koncepce z rukou Ústřední celní správy pak vycházely z celní správy, která je dostatečně pevnou součástí socialistického státního aparátu a vykonává kontrolu nad přestupem zboží a osob přes státní hranici a dává souhlas, aby tyto osoby nebo zboží mohli vůbec hranici přestoupit. Pozornost byla také věnována zvýšené kontrolní činnosti pracovníků celní správy ve vztahu k dovozu nepřátelsky zaměřených tiskovin - tzv. ideologické diverzi. Další změny v celní správě byly provedeny v návaznosti s vytvořením federativního uspořádání v Československé socialistické republice zákonem o československé federaci z 28. října 1968.

Důsledkem byl vznik nového celního zákona č. 44/1974 Sb., přijatého v roce 1974 Federálním shromážděním ČSSR s účinností od 1. ledna 1975. Tento zákon odpovídal politickoekonomickým změnám, rozvoji mezinárodního obchodu a vytváření nových forem hospodářské spolupráce. Stal se významným díky svému politickému a ekonomickému dosahu, který při dodržování ekonomického zájmu státu napomáhal rozvoji mezinárodního obchodu a spolupráce.

3. 2. 3. 2 Systematika

Celní zákon z roku 1974 byl svým obsahem daleko propracovanější než zákon předchozí. Děлил se do jedenácti hlav a obsahoval celkem 123 paragrafů.

Ve své hlavě první upravoval organizaci celní správy a jejich orgánů. Působnost ve věcech celnictví náležela federálnímu ministerstvu zahraničního obchodu. Ústřední celní správa pak byla zvláštní složkou tohoto ministerstva. Celnice byly nově podřízeny Celnímu ředitelství pro ČSR popř. SSR. Celnice i nadále zaujímaly místo základního článku celní správy. V hlavě druhé bylo jako celní území definováno území Československé socialistické republiky.²⁷ Dále byly v této hlavě definovány pojmy pohraniční celní pásmo, svobodné celní pásmo a svobodný celní sklad. Pravidla celní kontroly byla upravena v hlavě třetí a jejich hlavním účelem a smyslem bylo chránit zájmy zahraničního obchodu, podporovat jeho rozvoj a dohlížet na dodržování státního monopolu zahraničního obchodu. Hlava čtvrtá upravovala dopravu zboží přes státní hranice, zejména pak povinnost subjektů přihlašovat zboží na státních hranicích. Hlava pátá pojednávala o clu a jeho druzích. Rozlišení na dovozní a vývozní clo zůstalo. Novinkou byl způsob podléhání clu. U dováženého zboží to bylo vždy, pokud celní sazebník²⁸ neoznačil takové zboží za zboží bez cla, u vyváženého zboží to naopak bylo jen tehdy, pokud celní sazebník clo výslovně stanovil. Hlava šestá upravovala celní řízení, které navazovalo na celní kontrolu a rozhodovalo, zda zboží v dovozu nebo vývozu propustí. Místně příslušná k provedení celního řízení byla celnice, které bylo zboží předloženo. K zahájení řízení docházelo na návrh účastníka, což byla osoba, které mělo být zboží v dovozu nebo vývozu propuštěno. Rozhodnutím pak zboží bylo buď propuštěno, nebo byly stanoveny podmínky, podle nichž se zboží propustilo do vázaného nebo podmíněného volného oběhu, nebo propuštěno nebylo a obsahovalo poučení o dalším postupu.

²⁷ § 16 zákona č. 44/1974 Sb., celní zákon

²⁸ V roce 1980 vláda ČSSR schválila nový celní sazebník, který byl velmi moderně koncipovaný, založený na široce mezinárodně užívané nomenklatuře a valorických sazbách cla

Co se druhů propuštění zboží týče (celních režimů), vrátil se zákon k rozlišení na volný oběh, vázaný oběh, záznamní styk a přepravní styk. Svým obsahem se tak více podobal spíše zákonu z roku 1927 než svému předchůdci.

Hlava sedmá obsahovala ustanovení o sankcích za porušení skutkových podstat celních přestupků, které se vyskytují při oběhu zboží ve styku s cizinou, krácením cla a zatěžováním celní kontroly. Trestem pak mohla být důtka, pokuta v určité výši nebo propadnutí zboží.²⁹ Hlava osmá pojednávala o řízeních o ukládání pokut organizacím, hlava devátá o řízení o zajištění a prodeji zboží.

Hlava desátá obsahovala společné zásady pro řízení před orgány celní správy. Upravovala především, který orgán rozhoduje o opravných prostředcích a jaké účinky podané odvolání má. Zabývala se také výkonem rozhodnutí vydaných v rámci celního řízení. Závěrem, hlava jedenáctá obsahovala ustanovení společná, přechodná a závěrečná.

3. 2. 2. 4 Rozsah úpravy

Nový socialistický celní zákon z roku 1974 se tak svou povahou stal základní celní normou socialistického Československa. Jako právní dokument především vynikal svou propracovaností a perfektně odpovídal politickému charakteru tehdejší doby.

Výhodou oproti předchozímu zákonu bylo, že kromě hmotně-právní úpravy se nový celní zákon zabýval také podrobnější úpravou celního řízení, které bylo jednotně a srozumitelně uspořádáno v jeho textu. Nebyla nutnost doplnění pomocí nařízení, vyhlášek ani jiných norem nižší právní síly. Značnou část věnoval také úpravě sankcí za porušení chráněných zájmů, a to nejen u fyzických osob, ale také osob právnických.

²⁹ § 88 zákona č. 44/1974 Sb., celní zákon

3. 2. 2. 4 Shrnutí a zhodnocení

Zákon z roku 1974 na mě působí zcela opačným dojmem, než tomu bylo u jeho předchůdce. Nejen, že je obsahově propracovanější a srozumitelnější, navíc se navrácí ke starým institutům celního práva, které dle mého předchozí celní zákon postrádal. Co však lze považovat za jeho největší přednost je, že oproti právní úpravě předchozí perfektně a v maximální míře sjednocoval právní terminologii v oblasti celnictví. Tomu odpovídá také skutečnost, že do roku 1992, kdy skončila jeho platnost, byl pouze třikrát novelizován.

4. Celní kodex z roku 1993

Další zlomový okamžik ve vývoji celních předpisů přišel 1. ledna 1993, kdy nabyl účinnosti nový celní zákon České národní rady ze dne 15. prosince 1992, zákon č. 13/1993 Sb. Tímto zákonem byl zrušen předchozí socialistický celní zákon č. 44/1974 a předpisy s ním související.

4.1 Důvody přijetí

Stejně jako u předchozích celních zákonů i u toho z roku 1993 byly hlavní důvody přijetí změny v politické situaci a chápání fungování státu. Tou největší asi byla skutečnost, že k 31. prosinci 1992 zanikla Česká a Slovenská Federativní Republika.³⁰ Došlo tak k definitivnímu rozdělení České a Slovenské republiky na dva samostatné subjekty mezinárodního práva. Nastalo tedy období, kdy předchozí politické a hospodářské cíle bylo potřeba přepracovat k novému obrazu. Novým základním úkolem České republiky bylo především přeorientování bývalé socialistické ekonomiky na ekonomiku tržní. Součástí toho bylo také transformace tržního hospodářství. K této koncepci však bylo třeba vytvoření nového celního zákona, který by nejen zapadal do těchto cílů, ale také počítal s možným sblížením s právní problematikou Evropské unie. *„Nový celní zákon byl připravován za vydatné pomoci předních celních expertů z Evropských společenství a vycházel z platné právní úpravy v Evropských společenstvích a z připravovaného celního kodexu Evropských společenství, což bylo odrazem*

³⁰ Česká a Slovenská Federativní republika je nástupcem Československé socialistické republiky, která zanikla v roce 1990, a to na základě událostí v letech 1989 - 1990, kdy došlo k převratným událostem v Československu i okolních zemích. Tyto události vedly k pádu komunistických režimů ve většině evropských zemí a k jejich přetvoření na země s demokratickým směřením. HAKAUF, Martin. *Dělení Československa aneb vztahy mezi Čechy a Slováky v letech 1989 až 1992* [online]. E-polis.cz, 2011 [cit. 23. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/clanek/deleni-ceskoslovenska-aneb-vztahy-mez-icechy-a-slovak-y-v-letech-1989-az-1992.html>

*závazku České republiky (resp. v té době ČSFR) vyplývajícího z Evropské dohody.*³¹

Za tímto účelem a mnoha jinými byl tedy přijat v roce 1992 nový celní zákon. Jako součást tohoto zákona byl přijat také nový celní sazebník, který začal zcela nově používat kombinovanou nomenklaturu, tedy popis a číselné označování shodné s jinými celními sazebníky evropských zemí.

4. 2 Systematika

Nový celní zákon³² byl rozdělen do celkem 329 paragrafů v sedmnácti hlavách. Jeho rozsáhlostí se tak ve vztahu k předchozím celním zákonům jednalo o absolutní jedničku. Obsahově se pak nejvíce podobal Martincově celnímu zákonu z roku 1927.

V hlavě první se celní zákon navrátí k základním definicím celního práva. Za celní území byl nově považován i vzdušný prostor nad územím České republiky. Zákon pak definoval i další pojmy, jako zboží, zahraniční osobu, celní režim aj.³³ Hlava druhá upravovala celní orgány a jejich organizaci. Za nejdůležitější v této oblasti patřily změny týkající se působnosti celních orgánů, za zmínku stojí výkon správy daně v oblasti spotřebních daní. Rovněž došlo k vyjmutí celních orgánů z působnosti ministerstva zahraničního obchodu a jejich navrácení do resortu ministerstva financí. Definována také byla činnost celních orgánů. Hlava třetí obsahovala ustanovení týkající se povinnosti celníka při služebních zákrocích a služebních úkonech, při poskytování první pomoci, jeho oprávnění při použití donucovacích prostředků a zbraně. Hlava čtvrtá upravovala odpovědnost státu za škodu, která vznikla poškozenému tím, že poskytl pomoc celním orgánům nebo celníkům. V hlavě páté bylo zakotveno právo na informace

³¹ ŽEMLIČKA, 1998, op. cit., s. 14

³² Pro účely této kapitoly se celním zákonem rozumí zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění účinném k 1. lednu 1993

³³ Více § 2 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění účinném k 1. lednu 1993

a definován celní dohled. Hlava šestá pojednávala o clu a definuje jeho druhy, obsahuje také základní ustanovení o celním sazebníku, jeho fungování a obsahu.

Hlava sedmá obsahovala ustanovení o původu zboží, které zákon rozlišoval na nepreferenční a preferenční. Za důležité v této hlavě považují také rozsáhlá ustanovení o celní hodnotě, která je základem pro vyměření cla. Hlava osmá stanovovala povinnosti osobám, které dopravovaly zboží přes státní hranice do tuzemska. Takovými povinnostmi bylo především přihlásit zboží a předložit zboží k provedení celního dohledu a následnému celnímu řízení. Celním úřadům pak byla uložena povinnost předloženému zboží přidělit celně schválené určení. To je více upraveno v hlavě deváté. Podstatná část je poté v této hlavě věnována celnímu řízení a celnímu prohlášení, jímž je celní řízení zahájeno.

Hlava desátá se věnovala celním režimům. Zde dochází k podstatným změnám oproti předchozím právním úpravám. Zatímco dříve se úprava vešla do pár ustanovení, v celním zákoně z roku 1993 je rozložena do celkem 88 paragrafů.³⁴ I to ukazuje, jak obsáhlý nový celní zákon byl. Podle zákona³⁵ se celním režimem chápalo propuštění zboží do volného oběhu, tranzit („*tranzitem se rozumí režim, kterému podléhá zboží dopravované pod celním dohledem od jednoho celního úřadu k celnímu úřadu druhému*“³⁶), uskladňování zboží, zahraničního nebo českého, v celním skladu, aktivní zušlechťovací styk, přepracování pod celním dohledem, dočasné použití, pasivní zušlechťovací styk a vývoz, který umožňoval, aby české zboží opustilo tuzemsko³⁷. K porovnání - dřívější právní úprava znala pouze propuštění zboží do volného oběhu, vázaného oběhu, záznamního a přepravního styku.

Hlava jedenáctá definovala svobodná celní pásma a svobodné celní sklady. Rozuměly se jimi především prostory, v nichž se na zboží hledělo, jako by se na celním území nenacházelo, a tím pádem bylo osvobozeno od dovozního cla. Hlava dvanáctá upravovala zvláštní řízení, kterými bylo „vrácení“ zahraničního

³⁴ K porovnání, celní zákon z roku 1953 obsahoval celkem pouze 56 paragrafů

³⁵ § 2 písm. m) zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění účinném k 1. lednu 1993

³⁶ § 139 odst. 1 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění účinném k 1. lednu 1993

³⁷ § 214 odst. 1 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění účinném k 1. lednu 1993

zboží, tedy vyvezení zboží zpět do zahraničí, zničení zahraničního zboží pod přímým dohledem celních orgánů nebo přenechání zboží ve prospěch státu.³⁸ Hlava třináctá definovala celní dluh, v úvodních ustanoveních stanovila případy, kdy docházelo k jeho vzniku. Určila také, jakým způsobem a za jakých podmínek lze využít institutu zajištění celního dluhu. Podle dalších ustanovení docházelo ke stanovení výše celního dluhu ihned poté, co se celní úřad dozvěděl všechny údaje a byly mu předloženy všechny potřebné doklady. Závěr hlavy poté obsahoval ustanovení o zániku nebo promlčení celního dluhu.

Hlava čtrnáctá upravovala celní přestupky a celní delikty. Těch se osoba dopustila tím, že porušila celní předpisy, tím, že nezákonně vyvezla nebo dovezla zboží, uvedla nesprávné údaje o zboží podléhající celnímu dohledu, bylo jí vydáno povolení nebo propuštěno zboží na základě nepravých, pozměněných nebo padělaných dokladů, nedodržela podmínky pro zboží propuštěné s podmíněním osvobozením, přechovala zboží unklé celnímu dohledu, porušila celní závěry nebo neuposlechla výzvy celního orgánu či celníka.³⁹ Za celní přestupek bylo považováno zaviněné jednání fyzické osoby, které porušovalo nebo ohrožovalo zájem společnosti porušením celních předpisů a nejednalo se o trestný čin. Jako sankce zákon připouštěl napomenutí, propadnutí zboží nebo pokutu do výše 50 000 Kčs. U celních přestupků šlo také trestat v blokovém řízení, a to pokutou do 5 000 Kčs.⁴⁰ Pro celní delikty platilo téměř totéž, jen se jich místo fyzických osob dopouštěly osoby právnické (popř. podnikatelé), nešlo vést blokové řízení, neudělovalo se napomenutí a pokuta mohla být vyčíslena až do výše 2 000 000 Kčs.⁴¹

Hlava patnáctá pojednávala o celním právu zástavním a způsobu vymáhání nedoplatků formou exekuce. Navazovala na ni hlava šestnáctá, která upravovala zajištění a prodeji zboží. Hlava sedmnáctá obsahovala ustanovení společná, přechodná a závěrečná.

³⁸ § 233 odst. 1 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění účinném k 1. lednu 1993

³⁹ § 293 odst. 1 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění účinném k 1. lednu 1993

⁴⁰ § 295 odst. 1 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění účinném k 1. lednu 1993

⁴¹ § 299 odst. 1 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění účinném k 1. lednu 1993

4. 3 Rozsah úpravy

Už samotná skutečnost, že celní zákon z roku 1993 obsahoval celkem 329 paragrafů, napovídá tomu, že se jednalo o právní předpis opravdu rozsáhlý a svým obsahem neporovnatelný s jeho předchůdci. Byť ze svých předchůdců lehce vycházel, přinesl do celního práva spoustu nových institutů. Ty se netýkaly pouze hmotně právních ustanovení a terminologie celního práva, ale také celního řízení a ustanovení upravujících celní právo trestní.

Celní řízení bylo především doplněno o nové způsoby propuštění zboží v rámci celních režimů. Oproti minulým úpravám se právě tato část celního práva nejvíce obohatila, věnována jí byla téměř stovka paragrafů. Zákon se snažil co nejlépe definovat jednotlivé procesní vztahy. Úplnou novinkou pak bylo zavedení ustanovení upravujících institut vymáhání nedoplatků (exekuce) v celním právu.

Celní právo trestní se dělilo na celní přestupky, kterých se mohly dopustit fyzické osoby a celní delikty, jichž se dopouštěly právnické osoby a podnikatelé. Jinak se celní právo trestní, v porovnání s celním řízením, tolik nezměnilo, druhy sankcí zůstaly téměř stejné, stejně tak například možnost blokového řízení.

4. 4 Současná „tvář“ celního zákona

Celní zákon⁴² z roku 1993, i přesto, že byl postupem času několikrát novelizován, platí dodnes. Jeho obsah se však podstatně změnil. Důvodem bylo sblížení právní úpravy s úpravou evropskou.⁴³ Potvrzuje to hned ve své hlavě první, která již neupravuje definici základních pojmů celního práva, namísto toho v úvodních ustanoveních zakotvuje harmonizační normu: „*Tento zákon upravuje v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie právní vztahy vznikající*

⁴² Pro účely této kapitoly se celním zákonem rozumí zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů

⁴³ Více v kapitole 5. a násl.

*při výkonu veřejné správy v oblasti dohledu nad mezinárodním obchodem Evropské unie a některé další právní vztahy v oblasti celnictví.*⁴⁴ Důsledkem toho jsou kompletně z celního zákona vypuštěny hlavy druhá až čtvrtá. Celní zákon tak již neupravuje celní orgány a jejich organizaci, povinnosti, oprávnění či prostředky celníka a náhradu škody vzniklou poskytnutím pomoci celním úřadům. Hlava pátá již neobsahuje ustanovení o právu na informace, zůstala pouze úprava celního dohledu a celní kontroly. Hlava šestá o druhu cla a celním sazebníku a hlava sedmá pojednávající o původu jsou také kompletně zrušeny. Z hlavy osmé, která ve své původní podobě řešila dovoz a vývoz zboží, zbyla pouze ustanovení o skladném.

Hlava devátá o celně schváleném určení nebyla od svého základu pozměněna tolik jako hlavy jiné. Důležitá ustanovení o řízení o přidělení celně schváleného určení zůstala, stejně tak úprava rozhodnutí o propuštění do celního režimu a následné kontroly celního prohlášení. Hlava desátá o celních režimech je zrušena téměř celá, vyjma úvodních ustanovení o přepravě zboží propuštěného do volného oběhu z důvodu jeho zvláštního použití. Hlavu jedenáctou o svobodném celním území a celních skladech potkal stejný osud jako většinu a je kompletně zrušena.

Hlava dvanáctá upravující zvláštní řízení nově pojednává pouze o přenechání zboží ve prospěch státu. Hlava třináctá, již sice neupravuje vznik celního dluhu, ustanovení o jeho zajištění a zaplacení však zůstávají.

Jednoznačně nejdůležitějšími jsou v celním zákoně ustanovení upravující správní delikty⁴⁵ v hlavě čtrnácté. Zákon je rozlišuje na přestupky a správní delikty právnických a podnikajících osob. Přestupku se může dopustit fyzická osoba tím, že doveze, vyveze nebo přepraví zboží v rozporu s přímo použitelnými nařízeními Evropské unie v oblasti celnictví, předloží celnímu orgánu pozměněné nebo padělané dokumenty, poruší povinnost jí uloženou celním orgánem nebo

⁴⁴ zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon

⁴⁵ Srov. celní přestupky a celní delikty zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění účinném k 1. lednu 1993

stanovenou přímo použitelnými předpisy Evropské unie aj. Takové osobě lze za přešupek uložit pokutu, a to i v blokovém řízení.⁴⁶ Ke spáchání správního deliktu právnických osob a fyzických osob podnikatelů dochází obdobně jako k přešupkům. Lze jim však uložit podstatně vyšší pokuta a v jejich případech není možné vézt blokové řízení.⁴⁷ Dojde-li ke spáchání správního deliktu osobou v souvislosti se zbožím v jeho vlastnictví, lze o takovém zboží prohlásit, že se zabírá nebo může propadnout státu.

Hlava patnáctá pojednává stále o zástavním právu celním, neobsahuje však již ustanovení o vymáhání nedoplatků. Hlava šestnáctá upravující zajištění a prodej zboží je oproti prvotní verzi téměř nedotčená. Poslední hlava sedmnáctá je v současném celním zákoně rozdělena do dvou hlav, na hlavu sedmnáctou pojednávající o statistických údajích a hlavu osmnáctou obsahující ustanovení společná, přechodná a závěrečná.

Na závěr nutno podotknout, že absence zmíněných ustanovení neznamená, že by s nimi celní právo přestalo počítat. Jak již bylo uvedeno výše, nový celní zákoník podstoupil ve svém vývoji řadu novelizací, v nichž došlo k přesunutí většiny úpravy z celního zákona do jiných tuzemských právních předpisů, za zmínku stojí zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky či vyhláška č. 286/2012 Sb., o vnějším označení, odznacích, služebních stejnokrojích a zvláštním barevném provedení a označení služebních vozidel celní správy, nebo se obdobná úprava vyskytovala v přímo použitelných nařízeních Evropské unie, především pak v nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydal celní zákoník Společenství, nařízení Komise (ES) č. 273/2009 ze dne 2. dubna 2009, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství, a stanoví odchylka od některých ustanovení

⁴⁶ § 293 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon

⁴⁷ § 294 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon

nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 a nově v nařízení EP a Rady (EU) č. 952/2013, kterým se stanoví celní kodex Unie (plná použitelnost od 1. června 2016).⁴⁸

4. 5 Shrnutí a zhodnocení

Cílem zákonodárců bylo sestrojít takovou právní normu celního práva, která by podpořila přeorientování na tržní hospodářství a zároveň byla otevřená tendencím spojených s europeizací. Očekáváním celní zákon zcela jistě dostal. Prvotní úprava byla sice obsáhlejší, rozdělená do několika stovek paragrafů, svoji funkci ale plnila. Velkou výhodou, díky lehké podobnosti s celním zákonem roku 1927, bylo, že kromě hmotněprávních ustanovení a definic upravoval taky celní řízení a celní právo trestní ve formě celních přestupků a celních deliktů. Tímto usnadnil orientaci v celním právu všem, kteří o něj měli zájem.

Naproti tomu zákon ve formě současné, kdy je celá právní úprava roztržštěna do několika desítek právních předpisů, charakteru vnitrostátního, ale i unijního, na mě působí lehce chaoticky a nekomplexně. Orientace v zákoně je nepřehledná a práce s ním obtížná. Najít informace, které dříve vždy byly součástí jednoho právního předpisu, je nyní úkolem obtížným a někdy i nemožným.

⁴⁸ Legislativa. *Legislativa - Celní správa* [online]. Celní správa České republiky, 2014 [cit. 26. 2. 2016]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/clo/legislativa/stranky/legislativa-zakladni-informace.aspx>

5. Celní kodex Společenství

Celní politika, tak, jak byla chápána doteď, se od 1. května 2004 mění. Tímto dnem přistoupila Česká republika, spolu s dalšími devíti zeměmi k Evropské unii, do jednoho z nejvýznamnějších politických uskupení světa a začalo budování společné obchodní politiky.

„Společná obchodní politika⁴⁹ představuje základní nástroj, prostřednictvím kterého EU a její členské státy vyjadřují společný, komunitární postoj k otázkám liberalizace světového obchodu a přijímají dílčí opatření, která jsou uplatňována vůči třetím zemím. Rozsah činnosti spadající do oblasti společné obchodní politiky zahrnuje vytváření jednotného celního sazebníku se společnými tarify uplatňovanými při dovozu zboží ze třetích zemí; uzavírání mezinárodních obchodních dohod prostřednictvím společných institucí EU; společný postoj k otázce liberalizace světového obchodu, a to jak na bilaterální, tak multilaterální úrovni; jednotnou aplikaci vývozní politiky a společné uplatňování obchodních ochranných opatření vůči dumpingovým a subvencovaným dovozům z třetích zemí; vytváření jednotných pravidel v oblasti preferenčního systému.“⁵⁰

Stalo se tak podepsáním textu smlouvy o přistoupení České republiky a dalších devíti států v Athénách 16. dubna 2003.⁵¹ Proces vyjednávání o začlenění do Evropské unie byl poměrně zdoluhavý a své začátky datuje do roku 1996. Podmíněn byl splněním tzv. kodaňských kritérií.⁵² Vstupní rozhovory byly zahájeny v roce 1998, následovány analytickým srovnáním legislativy kandidátské země s evropským právem. V případě České republiky nebyl v oblasti sjednocení Celní unie ve vyjednávání až tak velký problém, proto nebyl

⁴⁹ Anglicky Common Commercial Policy

⁵⁰ FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Zahraničně obchodní politika ČR. Historie a současnost (1945 - 2008)*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 148

⁵¹ *Smlouva o přistoupení ČR k Evropské Unii* [online]. Evropská komise, 2012 [cit. 26. 2. 2016]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/pdf/smlouvacr.pdf>

⁵² Jsou jimi rozuměny podmínky členství a zahrnují tržní ekonomiku, stabilní demokratický systém, právní stát a přijetí veškerých právních předpisů EU, včetně výhledového přijetí eura. *EUROPA - Nové členské státy* [online]. Evropská Unie, 2015 [cit. 26. 2. 2016]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/countries/joining-eu/index_cs.htm

přechod ze zahraničně obchodní politiky na politiku společnou až tak šokový.⁵³ Součástí postupného procesu přizpůsobování celní politiky mechanismům Evropské unie bylo vydání nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydal celní zákoník Společenství, v návaznosti na nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 ze dne 2. července 1993, kterým se provádělo nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní zákoník Společenství a nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 ze dne 23. července 1987 o sazební a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku. Tímto se celní území ČR postupně stalo součástí celní unie Evropského společenství.

5. 1 Důvody přijetí celního kodexu Společenství

K přijetí došlo vzhledem k tomu, že základy Společenství byly založeny na společné celní unii. Zájmem celních správ, ale i jiných hospodářských subjektů bylo shromáždit celní předpisy, které byly roztroušeny ve velkém počtu nařízení nebo směrnic Společenství, do jediného celního kodexu. Bylo nutné, aby tento nový celní kodex převzal v té době platné celní předpisy a pozměnil je za účelem jejich sladění a zjednodušení s cílem možnosti přijetí úplné úpravy oblasti celní na úrovni Společenství. Dále musel obsahovat, vycházející z myšlenky vnitřního trhu, obecná pravidla a postupy, které zajistí uplatnění sazebních a ostatních opatření zaváděných na úrovni Společenství v rámci obchodu se zbožím mezi Společenstvím a třetími zeměmi. Bylo také nutno stanovit, že je dovoleno spolu s novým celním zákonem používat zvláštní předpisy přijaté v jiných oblastech, a že pravidla těchto předpisů mohou existovat nebo být zavedena mimo jiné v souvislosti s právní úpravou zemědělství, statistiky, obchodní politiky nebo vlastních zdrojů.⁵⁴

Za účelem zajištění rovnováhy mezi potřebami celní správy bylo také potřeba zabezpečit řádné provádění celních předpisů na jedné straně a uplatňování

⁵³ FOJTÍKOVÁ, 2009, op. cit. s. 147

⁵⁴ Preambule celního kodexu Společenství

práva hospodářských subjektů na straně druhé. Bylo potřeba, aby celní zákon přiznal celní správě rozsáhlé kontrolní pravomoci a určitým hospodářským subjektům právo na podání opravných prostředků. S tím souvisela potřeba zavedení nových správních postupů. Dále bylo nutností zrušit nebo alespoň posunout na co nejmenší úroveň celní formality a kontroly, a to s ohledem na prvořadou důležitost zahraničního obchodu pro Společenství. Rovněž bylo důležité celním kodexem zaručit jednotné uplatňování takto nově vzniklého kodexu a za tím účelem stanovit postup Společenství, který by v přiměřené době umožnil stanovit k němu prováděcí předpis. A konečně, při přijímání prováděcích opatření k takto vzniklému kodexu, bylo potřeba předejít jakýmkoliv podvodům nebo nesrovnalostem, které by měly nepříznivý dopad na obecný rozpočet Evropského společenství.⁵⁵

Z výše uvedených důvodů a s ohledem na smlouvu o založení Evropského hospodářského společenství, zejména články 100 a 113⁵⁶ této smlouvy, na návrh Komise a ve spolupráci s Evropským parlamentem přijala Rada Evropských společenství celní kodex Společenství.⁵⁷

5. 2 Systematika

Celní kodex Společenství obsahoval celkem 253 článků, rozdělených do devíti hlav. Hlavy se členily na kapitoly a ty se dále dělily na oddíly.

Ve své preambuli celní kodex obsahoval jednotlivé důvody, vzhledem k nim došlo k přijetí tohoto právního předpisu.⁵⁸

⁵⁵ Tamtéž

⁵⁶ Tyto články upravovaly oprávnění Rady vydat na návrh Komise jednomyslným usnesením směrnici, kterou dochází k sblížení právních předpisů, jako tomu bylo v podobě celního kodexu Společenství a dávaly předzvěst společné obchodní politiky založené na jednotně stanovených zásadách v oblasti celních sazeb, uzavírání celních a obchodních dohod a jiných

⁵⁷ Preambule celního kodexu Společenství

⁵⁸ Popsány v kapitole 5. 1. Důvody přijetí celního kodexu Společenství

Hlava první obsahovala obecná ustanovení. Ve své kapitole první stanovila oblast působnosti (celní území Společenství) a základní definice. V kapitole druhé, která se dále dělila do čtyř oddílů, obsahovala jiná obecná ustanovení, týkající se zejména práv a povinností osob v souvislosti s celními předpisy, jako zastoupení nebo právo žádat informace. V hlavě druhé kodex stanovil podklady, na jejichž základě se určila dovozní nebo vývozní cla a další opatření při obchodu se zbožím. Kapitola první obsahovala ustanovení o celním sazebníku Evropských společenství a sazebním zařazení zboží. Kapitola druhá se věnovala původu zboží, ve svých oddílech rozlišovala nepreferenční a preferenční původ zboží. Kapitola třetí pak určovala celní hodnotu zboží pro účely použití celního sazebníku.

Hlava třetí obsahovala v sedmi kapitolách ustanovení vztahující se na zboží od vstupu na celní území Společenství do doby, než mu bylo přiděleno celně schválené určení. To bylo upraveno v hlavě následující, čtvrté. V úvodní kapitole byla obsažena úvodní ustanovení. Daleko zajímavější kapitola druhá pojednávala o celních režimech. Oddíl první obsahoval obecná ustanovení o propuštění zboží do celního režimu. Následující oddíly pak definovaly jednotlivé typy celního režimu. Vedle režimu propuštění do volného oběhu kodex vymezoval režimy s podmíněným osvobozením od cla a režimy s hospodářským účinkem, kterými byly vnější tranzit, režim uskladňování v celním skladu, aktivní zušlechťovací styk, přepracování pod celním dohledem, dočasné použití a pasivní zušlechťovací styk. Dalším celním režimem byl režim vývozu, který umožňoval, aby zboží opustilo celní území Společenství. Posledním, který zákon upravoval, byl režim vnitřního tranzitu. Další kapitola hlavy čtvrté upravovala jiné typy celně schváleného určení, mezi které patřila svobodná pásma, svobodné sklady, zpětný vývoz, zničení a přenechání zboží ve prospěch státu. Hlava pátá stanovila, v jediném ustanovení, že zboží opouštějící celní území Společenství podléhá vždy celnímu dohledu.

Hlava šestá upravovala výsadní operaci, kterou se rozumělo osvobození od cla. Tomu podléhalo především zboží vrácené, tedy takové, které bylo po vývozu z celního území Společenství na toto území vráceno, a produkty mořského

rybolovu či jiné produkty získané z moře. Hlava sedmá pak zahrnovala celkem obsáhlá ustanovení o celním dluhu. V jednotlivých kapitolách pojednávala o jeho zajištění, vzniku, vybírání, zániku, vrácení a prominutí. Hlava osmá se věnovala opravným prostředkům proti rozhodnutí celních orgánů v rámci celních předpisů. Na závěr, hlava devátá obsahovala závěrečná ustanovení. Součástí této hlavy je také derogační klauzule, pomocí níž se zrušila desítky nařízení.⁵⁹

5.3 Rozsah úpravy

Díky celnímu kodexu Společenství se v celním právu setkáváme s jedním z vůbec prvních předpisů evropského původu. Už samotným obsahem, kdy se v tomto právním předpise jednotlivá právní pravidla nevyskytují v paragrafech, jako tomu bylo u legislativy národní, ale ve člancích, přináší předzvěst velké revoluce. Ta se ostatně celní kodexem Společenství koná a dotýká se i ostatních oblastí celního práva.

Samotný základ celního práva je v celním kodexu Společenství obsažen celkem obstojně. Kodex, v porovnání s národním celním zákonem, stojí na podobných základech a i obsahově lze najít spoustu podobností. Terminologicky se moc neliší a instituty, na které jsme byli z našeho celního zákona zvyklí, doplňuje nebo přenáší do evropského pojetí.

Jinak už se celní kodex Společenství stavěl k celnímu řízení. Změny začaly už někdy v 90. letech, kdy vlivem zjednodušení chápání celního práva a opuštění přílišných formalit, docházelo k elektronizaci celního řízení a s tím souvisejícím vytvářením celního informačního systému. Další vývoj se odehrál ve chvíli, kdy se Česká republika svým vstupem do Evropské unie stala součástí jednotného celního území, a celní řízení se tak začalo řídit zásadami platnými pro všechny členské státy. Tyto zásady pak vycházely především z nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 – Celní kodex Společenství, nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 –

⁵⁹ Článek 251 celního kodexu Společenství

provádění Celního kodexu Společenství a nařízení Rady (EHS) č. 918/83 o systému Společenství pro osvobození od cla.⁶⁰ Tímto se ještě více zvýšila snaha Celní správy ČR zapojit se do programů pro zkvalitnění elektronického přístupu zákazníka k celnímu řízení. Výsledkem bylo zavedení systémů jako ECS - Systém kontroly vývozu a dovozu nebo ICS - Systém kontroly dovozu. Přijetím výše uvedených nařízení také došlo ke zrušení ustanovení o celním řízení v zákoně č. 13/1993 Sb., celní zákon. Některé oblasti celního řízení, jako např. způsoby zajištění celního dluhu, však v zákoně zůstaly.

Stejně se vedlo také celnímu právu trestnímu. I když v oblasti evropské justice docházelo ke spolupráci, především pak v oblasti trestné činnosti, na ustanovení upravující sankce v případě porušení právních předpisů celního práva se nedostalo. Ty tak zůstaly součástí národní právní úpravy a jsou obsaženy v zákoně č. 13/1993, celní zákon.

5. 4 Celní sazebník

I když jsem se ve svém dřívějším výkladu samostatně celním sazebníkům nevěnoval, společný celní sazebník Evropského společenství si pár řádků v této kapitole bezpochybně zaslouží.

Společný celní sazebník, zavedený nařízením Rady (EHS) č. 2658/87 ze dne 23. července 1987 o sazební a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku nahradil k 1. květnu 2004 stávající český sazebník a byl reakcí na snahu o svobodný pohyb zboží a služeb na jednotném vnitřním trhu, jakožto základním kamenem Evropské unie.⁶¹ Spolu s ním byl zaveden Integrovaný celní sazebník, tzv. TARIC. Jedná se o právní systém, který slouží k potřebě všech, kteří chtějí obchodovat v prostoru Evropské unie. Kromě obchodování uvnitř Evropské unie však bylo TARICu využíváno především pro obchodování se třetími zeměmi.

⁶⁰ KRAUSOVÁ, Hana. *Celní řízení v České republice* [online]. Confederation fiscale Europeenne. Dostupné z: <http://www.cfe-eutax.org/taxation/taxation/income-taxes/customs/czech-republic/CZ>

⁶¹ FOJTÍKOVÁ, 2009, op. cit. s. 163

Slouží tak obchodníkům, státní správě ale také mezinárodním organizacím, popř. obchodním asociacím. Kromě opatření vztahujících se k celnímu prostoru, obchodu a zemědělství, můžeme v TARICu najít také opatření pokrývající oblast vztahující se k omezení pohybu zboží nebo ke shromažďování statistických dat. Správcem tohoto právního systému je sama Evropská unie. Jeho obsahem je nespočetné množství opatření, která jsou součástí tohoto právního systému a jež lze jeho prostřednictvím dohledat. *“Obsahuje veškerá obchodní opatření stanovená v právních předpisech Společenství, tarifních, zemědělských a obchodních. TARIC je k dispozici na internetu, je denně aktualizován za účelem zajištění toho, že široká veřejnost bude okamžitě informována o těchto obchodních opatřeních, a existuje v různých jazycích Společenství.”*⁶²

5. 5 Shrnutí a zhodnocení

Jak již bylo naznačeno výše, celní kodex Společenství přinesl do celního práva velkou revoluci. Už za jeho předchůdce se předpokládalo, že dojde ke vstupu České republiky do Evropské unie a přijetí *acquis communautaire*, tedy právního řádu Evropské unie. Jeho cílem bylo vytvoření jednotné celní unie, založené na stejném základu pro všechny členské státy. To vyžadovalo takovou právní normu, která zapadne do jednotlivých právních řádů členských států a zároveň jim nechá oblasti pro vlastní realizaci.

Celní kodex Společenství takovou normou bezpochyby je. Velký vliv na jeho úspěchu však lze přiznat jeho předchůdci zákonu č. 13/1993 Sb., celnímu zákonu. Ten ve svém původním znění byl celnímu kodexu Společenství podobný, v některých oblastech se oba předpisy téměř shodovaly. Pokud se například podíváme na druhy celního režimu, v němž mohlo být zboží propuštěno, nenajdeme mezi taxativním výčtem v článku 4 bod 15 celního kodexu

⁶² Sdělení o TARIC (Integrovaný celní sazebník Evropských společenství). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 29. 2. 2016]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1413390025690&uri=CELEX:C2004/258/06>

Společenství a paragrafem 2 písm. m) zákona č. 13/1993 Sb., ve znění účinném k 1. 1. 1993 žádné změny.

Důležitější však je, že celní kodex neodvratně zahýbal celním právem. Jeho přijetím a také přijetím nového celního sazebníku zaleženého na společné nomenklatuře, došlo k výraznému zjednodušení v přístupu k celnímu právu, ať už upuštěním od přílišných formalit nebo zavedením nových elektronických systémů. Tento rozvojový trend v oblasti mezinárodního obchodu však nakonec přesáhl i toto nařízení a situace si začala vyžadovat změnu.

6. Modernizovaný celní kodex

Změna se uskutečnila v roce 2008, kdy bylo Evropskou unií zveřejněno nové nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2008 ze dne 23. dubna 2008, kterým se stanovil celní kodex Společenství („dále jen Modernizovaný celní kodex).

„Tomuto přijetí a zveřejnění předcházela několikaletá činnost celních expertů, Komise, Rady i Evropského parlamentu, a to v následujícím časovém sledu - Komise předložila Radě výše uvedený návrh 5. prosince 2005, Evropský parlament vydal stanovisko v prvním čtení 12. prosince 2006 a přijal 56 změn návrhu. Hospodářský a sociální výbor vydal stanovisko 5. července 2007 a v souladu s postupem spolurozhodování (článek 251 Smlouvy o ES) přijala Rada 15. října 2007 s ohledem na první čtení v parlamentu společný postoj k návrhu nařízení v dokumentu Společný postoj (ES) č. 17/2007.“⁶³

Jeho účelem bylo především přepracovat celní kodex Společenství, který i přes řadu novelizací, kterých se dočkal, přestal odpovídat vývoji, který se v těch letech odehrával. Postupně totiž docházelo k rozrůstání členů Evropské unie, kdy se jejich základna z 15 členských států změnila na 27. Začal být také kladen větší důraz na ochranářskou roli celní správy, rozvíjelo se právo na ochranu spotřebitele a právo duševního vlastnictví. Cíle, které tedy Rada pro Modernizovaný celní kodex určila, byly především zjednodušit struktury a poskytnout soudržnější terminologie s menším množstvím předpisů a jednoduššími pravidly, umožnit radikální reformy celních režimů pro dovoz a vývoz s cílem snížit jejich počet, modernizovat celní systémy a zlepšit bezpečnosti přepravovaného zboží přes hranice Společenství.⁶⁴

⁶³ NEUBAUER, Karel. *Modernizace celního kodexu*. CLO-DOUANE, 2008, roč. 42, č. 9, s. 3

⁶⁴ Tamtéž

6. 1. Důvody přijetí

Některé z důvodů přijetí již byly zmíněny výše. Ty hlavní však upravuje ve své preambuli samotné nařízení, kterým byl Modernizovaný celní kodex vyhlášen. Z celkem čtyřiceti bodů, které jsou v nařízení, jsem pro svůj výklad vybral ty nejdůležitější.

S příbytkem nových členských států Evropské unie vzniká opět potřeba za účelem dodržení základů společné celní unie, sladit platné celní předpisy těchto členských států. Bylo nezbytné, aby obecná pravidla a postupy tohoto nařízení, vycházející z myšlenky vnitřního trhu, zajistily provádění opatření společné politiky zaváděné na úrovni Společenství v rámci obchodu se zbožím mezi zeměmi Společenství a zeměmi či územími mimo celní území Společenství. Za důležité se jevilo především sblížení platných celních předpisů v oblasti výběru dovozních poplatků, aniž by se změnila oblast působnosti daňových předpisů.

V důsledku právních změn, které nastaly jak na úrovni Společenství, tak na mezinárodní úrovni, jako například uplynutí doby platnosti Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli, jakož i změna Mezinárodní úmluvy o zjednodušení a sladění celních režimů (tzv. Kjótská úmluva), bylo nutné zmodernizovat celní režimy a zohlednit skutečnost, že podávání a zpracování prohlášení elektronickou cestou se stávalo pravidlem, kdežto listinná podání výjimkou. Stávající celní kodex Společenství se tak začal jevit jako nedostačující a bylo nutné jej zcela přepracovat.⁶⁵

Zjednodušení obchodu a boj proti podvodům vyžadovaly jednoduché, rychlé a standardní celní režimy. Za tímto účelem bylo potřeba jak zjednodušit celní předpisy a umožnit tím využívání moderních nástrojů a technologií, tak zmodernizovat přístup k celní kontrole a napomoci k zajištění základu pro účinné a jednoduché řízení. Celní režimy bylo také nutno sloučit, sladit a jejich počet snížit pouze na režimy, které jsou hospodářsky odůvodněné.

⁶⁵ Bod 3 nařízení Modernizovaného celního kodexu

S dotvoření vnitřního trhu a snížením překážek mezinárodního obchodu bylo nutno také zajistit bezpečnost a ochranu vnějších hranic Společenství. Této role se zhostily celní orgány, které tak získaly nové postavení, odrážející současnou hospodářskou situaci. Mimo to bylo žádoucí, aby byly informace poskytované hospodářskými subjekty při dodržení předpisů o ochraně údajů sdíleny orgánům dohlížejícím na kontrolu zboží, vstupujícího na celní území Společenství, jako jsou policie, veterinární orgány či orgány pro ochranu životního prostředí.

V souladu s Listinou základních práv Evropské unie bylo dále nezbytné poskytnout každé osobě vedle práva na odvolání také právo na slyšení předtím, než je přijato rozhodnutí, které by se dané osoby mohlo nepříznivě dotknout.⁶⁶ Důvody byly spatřovány také v nutnosti sladit působnosti celních orgánů členských států, a to za účelem zjednodušení celních režimů v elektronickém prostředí. Celních orgánů se týkala také potřeba zaručení rovnováhy mezi povinnostmi zajistit řádné používání celních předpisů a právem hospodářských subjektů na spravedlivé zacházení. K jejímu dosažení bylo třeba svěřit celním orgánům rozsáhlé kontrolní pravomoci a hospodářským subjektům přiznat právo na odvolání.

Specifické důvody přijetí se pak týkaly například celního dluhu. „*S cílem zabránit obtížím při stanovení právního základu pro vznik celního dluhu je žádoucí spojit všechny případy vzniku celního dluhu při dovozu, které jsou odlišné od vzniku celního dluhu na základě celního prohlášení s návrhem na propuštění do volného oběhu nebo na dočasné použití s částečným osvobozením od cla. Totéž by mělo platit i pro vznik celního dluhu při vývozu.*“⁶⁷ Díky nové roli celních orgánů, založené na společné působnosti a spolupraci, bylo potřeba také zavést místo, kde dochází ke vzniku celního dluhu. V souvislosti s výše uvedenými bylo tímto místo, kde je dlužník usazen, poněvadž místně příslušný celní úřad může nejlépe dohlédnout na činnosti dotyčné osoby. Rovněž, v souvislosti s Kjótskou

⁶⁶ Bod 13 Modernizovaného celního kodexu

⁶⁷ Bod 18 Modernizovaného celního kodexu

úmluvou bylo třeba redukovat počet případů, kdy dochází k vyžádání správní spolupráce k výběru cla nebo určení místa vzniku celního dluhu.

Toliko ve stručnosti k nejdůležitějším důvodům, obsaženým v preambuli, na základě nichž byl přijat nový kodex Společenství, tzv. Modernizovaný celní kodex. Na závěr, za účelem zjednodušení a racionalizace celních předpisů byla do tohoto kodexu v zájmu průhlednosti zpracována řada ustanovení, která jsou v současnosti obsažena v samostatných aktech Společenství a kromě nařízení (EHS) č. 2913/92 jím byla zrušena i některá další nařízení.⁶⁸

6. 2 Systematika

Modernizovaný celní kodex se ve své nové podobě dočkal několika změn. Oproti svému předchůdci, který obsahoval přes 250 paragrafů, jich Modernizovaný celní kodex měl pouze 188. Tím došlo k redukcí téměř o čtvrtinu ustanovení. Modernizovaný celní kodex tak dával najevo, že chce být jednodušší než jeho předchůdce. K tomu napomohlo také zavedení listů, ve kterých byl zveřejněn obsah nařízení. To vedlo k daleko lepší orientaci, kterou jistě každý, kdo s nařízením pracoval, uvítal. Shodný zůstal způsob, jakým byla jednotlivá ustanovení dělena. Modernizovaný celní kodex, stejně jako celní kodex Společenství, používal členění na hlavy, kapitoly a oddíly. Jeho součástí byla také příloha, která obsahovala srovnávací tabulky ustanovení celního kodexu Společenství s ustanoveními Modernizovaného celního kodexu.

Následující výklad se týká ve stručnosti jednotlivých hlav a jejich úpravy. Hlava první obsahovala obecná ustanovení. Ty v celkem třech kapitolách upravovaly působnost celních předpisů, úlohy celních orgánů, definice pojmů, se kterými zákon pracuje, práva a povinnosti osob v souvislosti s celními předpisy, přepočty měny a lhůty. Hlava druhá se věnovala faktorům, na jejichž základě se uplatnilo dovozní nebo vývozní clo, a jiným opatřením při obchodu se zbožím.

⁶⁸ Bod 39 Modernizovaného celního kodexu

V kapitole první pojednávala o společném celním sazebníku a sazebním zařazení zboží. Ve druhé kapitole se řešil nepreferenční i preferenční původ zboží a poslední, kapitola třetí, upravovala hodnoty zboží pro celní účely.

Hlava třetí se věnovala celnímu dluhu. Ten, jak už jsem uvedl v kapitole pojednávající o důvodech přijetí, obsahoval oproti celnímu kodexu Společenství pár změn. V jeho systematičnosti v nařízení se však žádná převratná revoluce nekonala. Úprava byla rozdělena do čtyř hlav a postupně pojednávala o vzniku celního dluhu, jistotě, který za celní dluh mohl vzniknout, výběru a platbě celního dluhu, vrácení a prominutí částky dovozního a vývozního cla a v neposlední řadě jeho zániku. Hlava čtvrtá upravovala proces zboží vstupujícího na celní území Společenství. V kapitole první se věnovala souhrnnému celnímu prohlášení, ve druhé pak příchodu takového zboží od jeho vstupu na celní území Společenství až do doby, kdy bylo zboží propuštěno do celního režimu.

Zajímavé úpravy se dočkalo pojetí propuštění zboží do celního režimu a jednotlivé druhy celního režimu. Úprava tak pouze odrážela důvody, které byly v oblasti modernizace celního řízení kladeny na nový celní kodex Společenství. Hlava pátá tedy obsahovala obecná ustanovení týkající se celního statusu v kapitole první, propuštění do celního režimu v kapitole druhé⁶⁹, v kapitole třetí ověřování zboží a na závěr v kapitole čtvrté propuštění a nakládání se zbožím.

Zcela nového chápání se dočkala úprava celních režimů, ale pěkně postupně. Hlava šestá upravovala ve své kapitole první propuštění zboží do volného oběhu. Obdobně jako úprava předchozí byly do této hlavy, v kapitole druhé, zahrnuty také případy, kdy docházelo k osvobození od dovozního cla. Bylo tak u zboží, které se vrátilo do celního území Společenství a v případech mořského rybolovu či produktů získaných z moře. Hlava sedmá pojednávala o zvláštních režimech.⁷⁰ Těm se věnovaly jednotlivé kapitoly a rozuměly se jimi

⁶⁹ Kapitola druhá hlavy páté obsahovala mimo standardní ustanovení o celním prohlášení také ustanovení o jeho zjednodušení. Jejich účelem bylo odpustit od přílišných formalit, které byly na celní prohlášení v minulosti kladeny

⁷⁰ Pro porovnání, celní zákon z roku 1993 ve své úpravě celní režimy rozděloval na režim propuštění zboží do volného oběhu, režimy s podmíněným osvobozením od cla, režimy

režim vnitřního i vnějšího tranzitu, režim dočasného uskladnění v celním skladu, režim tzv. zvláštních použití (dočasné a konečné použití) a režimy aktivního a pasivního zušlechťovacího styku. Hlava osmá, pojmenovaná Odchod zboží z celního území Společenství, poté pojednávala o posledním druhu celního režimu, režimu vývozu. V kapitole první nejprve definovala zboží opouštějící celní území, v následující kapitole druhé a třetí už se věnovala režimu vývozu a zpětného vývozu a případům, kdy bylo zboží od vývozního cla osvobozeno.

Poslední, hlava devátá, stanovila v kapitole první Výbor pro celní kodex. Kapitola druhá této hlavy pak obsahovala závěrečná ustanovení, především derogační klauzuli, kterou byl zrušen celní kodex Společenství a s ním i další nařízení. Důležitým bylo také ustanovení upravující vstup nařízení v platnost. Tím se rozuměl dvacátý den po vyhlášení v Úředním věstníku.⁷¹

6. 3 Rozsah úpravy

Jak již bylo naznačeno v mém výkladu výše, Modernizovaný celní kodex je výsledkem snahy o zmodernizování určitých oblastí celního práva a vznikl přepracováním celního kodexu Společenství. Vycházel z nových cílů platných pro celní unii, kterými bylo především zjednodušit přístup k celnímu řízení a upustit od přílišných formalit.

Ve své podstatě vychází ze svého předchůdce celního kodexu Společenství. Hmotněprávní ustanovení od něj ve větší míře přebírá a aktualizuje, aby odpovídala současné hospodářské a celní politice Evropské unie. Jak jsem již uvedl v předchozí kapitole, zredukována byla téměř čtvrtina ustanovení. Některé za účelem úplného vypuštění z celního práva, jiné byly pouze převedeny do jiných právních dokumentů Evropské unie.

s ekonomickým účinkem a režim vývozu. Celní kodex společenství pro změnu rozdělal celní režimy na režim propuštění zboží do volného oběhu, režimy s podmíněným osvobozením od cla, režimy s hospodářským účinkem, režim vývozu a režim vnitřního tranzitu

⁷¹ Ke zveřejnění Modernizovaného celního kodexu v Úředním věstníku Evropské došlo dne 4. června 2008. NEUBAUER, 2008, op. cit., s. 3

Procesní ustanovení stejně jako jeho předchůdce neobsahuje. Jistě, upravuje společné základy, pravidla a postupy, kterými se při celním řízení mají subjekty celního práva řídit, ale úpravu nechává členským státům. Celní řízení je stále chápáno jako specifický druh správního řízení, při němž je subsidiárně používán správní řád a daňový řád. Přesto Modernizovaný celní kodex vnáší do celního řízení něco nové a „modernizuje“ jej. Činí tak prostřednictvím elektronizace celních podání a zjednodušením postupů formálních.

Za zmínku určitě stojí celounijní projekt e-Customs - elektronické a harmonizované celnictví v EU. Tento projekt pod záštitou Generálního ředitelství cel byl schválen Ministerstvem vnitra v roce 2010. Cílem projektu byla modernizace a elektronizace systému celního řízení prostřednictvím vyvinutí a nasazení do provozu 12 IT systémů (Elektronické vyhodnocování zboží, seznam celních útvarů a dalších) a nákup hardware. Cílem bylo dosažení celkového zefektivnění a zjednodušení celních řízení a komunikace s ostatními členskými státy Evropské unie. Realizace měla přispět k jednotnému celnictví v rámci celého Společenství a navýšit efektivitu státní správy.⁷²

Modernizovaný celní kodex novinku v celním právu trestním také nepřinesl. Sankce za porušení celních předpisů zůstávaly i nadále součástí vnitrostátních právních předpisů. Modernizovaný celní kodex v nařízení určil povinnost členským státům, aby takové sankce vnitrostátním právním předpisem stanovily, a to s požadavkem, aby byly účinné, přiměřené a odrazující. Členský stát pak měl povinnost Komisi tyto právní předpisy sdělit a informovat jej o jakýchkoliv dalších změnách, které se tohoto předpisy dotýkaly.⁷³

⁷² *Electronic customs* [online]. Celní správa České republiky [cit. 2. 3. 2016]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/clo/e-customs/stranky/default.aspx>

⁷³ Článek 25 Modernizovaného celního kodexu

6. 4 Shrnutí a zhodnocení

Modernizovaný celní kodex byl dalším významným právním předpisem celního práva, který výrazně zkvalitnil jeho úpravu. 21. století přinášelo spoustu nového, rozvíjelo se v oblasti vědy a techniky, ale i práva, především pak toho evropského. Evropská unie, sledující trendy nového světa, začala přenášet tyto poznatky postupně do jednotné celní politiky. Tehdejší celní kodex Společenství bylo proto potřeba nahradit právním předpisem, který by odpovídal moderní době a vycházel z jejich základů.

Za tímto účelem byl přijat Modernizovaný celní kodex. Oproti jeho předchůdci byly jeho součástí také strany, ve kterých byl popsán jeho obsah. Tím výrazně zjednodušil orientaci v sobě samém. Výrazným zkrácením jeho úpravy pak byla z kodexu vypuštěna ustanovení nadbytečná a nevýznamná. Modernizovaný celní kodex už dále nelpěl na přehnaných formalismech a stanovil trend modernizace celního řízení. Změněna byla také jeho systematika, především v oblasti celních režimů.

Celní kodex Společenství až příliš složitě vsunul celou úpravu celních režimů, která čítala několik desítek ustanovení, do jedné hlavy. Úprava působila dosti nepřehledně a složitě. Modernizovaný celní kodex, který úpravu celních režimů zredukoval, ji pak přehledně rozložil do celkem tří hlav. Orientace byla jednodušší a úprava působila daleko přehledněji a organizovaněji.

Ustanovení sankční povahy stejně jako větší část celního řízení však Modernizovaný celní kodex stále přenechal jednotlivým členským státům.

7. Celní kodex Unie

Posledním v řadě celních právních předpisů je celní kodex Unie. Ten byl vyhlášen nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, který vstoupil v platnost 30. října 2013. Tímto dnem také nabyl také částečně účinnosti v rozsahu ustanovení, která upravují zmocnění k vydání delegovaných a prováděcích aktů a dále zrušení a změnu dosud platných právních předpisů. Na základě těchto ustanovení zanikl k tomuto dni také Modernizovaný celní kodex. Úplné účinnosti pak celní kodex Unie nabude 1. června 2016. V tento den také dojde ke zrušení celního kodexu Společenství. Původně se počítalo s tím, že nabytím úplné účinnosti Modernizovaného celního kodexu, dojde ke zrušení celního kodexu Společenství. Tato účinnost však byla odložena, tím došlo ke zrušení Modernizovaného celního kodexu částečnou účinností celního kodexu Unie a ke zrušení celního kodexu Společenství dojde až poté, co celní kodex Unie nabude úplné účinnosti, tedy dnem 1. června 2016.⁷⁴

7.1 Důvody přijetí

Důvody vedoucí přijetí jsou v celním kodexu Unie ještě o něco rozsáhlejší, než tomu bylo v Modernizovaném celním kodexu. Celní kodex Unie o nich pojednává v preambuli, v celkem 59 bodech, což je téměř o třetinu více. Některé důvody se v celním kodexu Unie shodují s Modernizovaným celním kodexem, jako například nutnost upravit nové postavení celních orgánů odrážející novou hospodářskou situaci, sdílet informace mezi celními orgány a ostatními subjekty podílejícími na celní kontrole, stejná pravidla pro všechny, shodné

⁷⁴ *Informace k platnosti a účinnosti celního kodexu Unie a souvisejících právních předpisů* [online]. Celní správa České republiky, 2013 [cit. 4. 3. 2016]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/aktuality/Stranky/informace-k-platnosti-a-ucinnosti-celneho-kodexu-unie-a-souvisejicich-pravnich-predpisu.aspx>

působnosti celních orgánů, úprava celního dluhu a mnoho dalšího. Pro následný výklad se opět zaměřím jen na ty, z mého pohledu, nejdůležitější.

Celní kodex Unie je opět přepracováním svého předchůdce, který přestal stačit požadavkům doby a jiným nárokům ze strany Evropské unie. Bylo nutné zajistit vzájemnou soudružnost celního kodexu se smlouvou o fungování Evropské unie, tedy zaměnit pojem Unie za Společenství. Od Komise se očekávalo, že bude sloužit jako orgán přijímající akty v přenesené působnosti, kterými bude docházet k doplnění nebo změně některých prvků nařízení. Při přípravě takových aktů bylo potřeba stanovit povinnosti, kterými byla Komise nucena se řídit. Především zajistit včasné konzultace s odborníky členských zemí nebo včas a řádně předložit takové dokumenty vhodným způsobem Evropskému parlamentu a Radě. V naléhavých případech měla být Komise oprávněna přijmout okamžitě použitelné prováděcí akty týkající se opatření pro zajištění jednotného uplatňování celních kontrol, výměny informací a rizik, kontrolních opatření, určení sazebního zařazení zboží aj.

Stejně jako předchůdci celního kodexu Unie vycházelo i toto nařízení ze základu jednotné celní unie. Bylo proto potřebné, v zájmu hospodářských subjektů, sjednotit úpravu do jednotného celního kodexu. Při jeho modernizaci bylo třeba brát v úvahu názory hospodářských subjektů a upravit jeho právní rámec pro ochranu finančních zájmů Unie. Nový celní kodex měl stanovit ustanovení, která se použijí na obchod se zbožím Unie mezi částmi celního území, na něž se vztahovala ustanovení směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty nebo směrnice rady 2008/118/ES ze dne 16. prosince 2008 o obecné úpravě spotřebních daní, a částmi toho území, na něž se daná ustanovení nevztahovala, nebo na obchod mezi částmi, na něž se daná ustanovení nevztahovala. Vzhledem k tomu, že se jednalo o zboží Unie, bylo vhodné zjednodušit celní formalities.⁷⁵

⁷⁵ Bod 13 preambule celního kodexu Unie

Za účelem zjednodušení dovoleného obchodu a boje proti podvodům byly vyžadovány jednoduché, rychlé a standardní celní režimy a postupy. V souladu se sdělením Komise ze dne 24. července 2003, nazvaným „Jednoduché a bezpapírové prostředí pro cla a obchod“ bylo nutno zjednodušit celní předpisy. To by umožnilo využívání moderních nástrojů a technologií, podpořilo jednotné používání celních předpisů a modernizovaných přístupů k celní kontrole a napomohlo k zajištění základů pro účinné a jednoduché celní řízení.⁷⁶ Bylo nutno zajistit zásadu, podle níž se veškeré celní operace musí provádět elektronicky a informační a komunikační systémy pro tyto celní operace musí poskytnout hospodářským subjektům v každém členském státě stejné možnosti. Tyto systémy by měly být doplněny harmonizovaným a standardizovaným používáním celních kontrol ze strany členských států s cílem zajistit rovnocennou úroveň celé Unii. Stanovena také měla být pravidla, která byla dříve součástí vnitrostátní úpravy a vymezila by okolnosti, za nichž celní orgány mohly zničit nebo jinak nakládat se zbožím.

V oblasti celních režimů bylo potřeba doplnit pravidla týkající se propuštění zboží do celního režimu a zajistit rovné zacházení s dotčenými osobami. Také bylo vhodné stanovit společná a jednoduchá pravidla pro zvláštní režimy doplněná malým souborem pravidel pro každý druh celního režimu zvlášť. Tím by se zjednodušil výběr správného celního režimu a snížil se počet případů dodatečně vráceného cla po propuštění zboží. Úpravy by se mělo dočkat také celní prohlášení a propuštění zboží do celního režimu. To by mělo být modernizováno a zjednodušeno, podávat by se mělo zpravidla elektronickou cestou.

Posledním z vybraných důvodů byla potřeba usnadnit udělování povolení pro více zvláštních režimů s jedním kontrolním celním úřadem a mít pro tyto případy jednoduchá pravidla týkající se vzniku celního dluhu. Základní zásadou

⁷⁶ Bod 15 preambule celního kodexu Unie

by mělo být, že se zboží, které bylo propuštěno do zvláštního režimu, oceňuje v okamžiku vzniku celního dluhu.⁷⁷

7.2 Systematika

Celní kodex Unie obsahuje celkem 288 paragrafů v devíti hlavách, což oproti Modernizovanému celnímu kodexu činí navýšení zhruba o třetinu. Dělí se stejně jako jeho unijní předchůdci do hlav, kapitol a oddílů. Obsahově se pak nejvíce podobá právě Modernizovanému celnímu kodexu. Jeho součástí jsou také strany s obsahem a příloha obsahující srovnávací tabulku celního kodexu Unie s Modernizovaným celním kodexem.

Hlava první se opět věnuje obecným ustanovením. Kapitola první stanovuje rozsah působnosti celních předpisů, úlohu celních orgánů a základní definice. V kapitole druhé jsou stanovena práva a povinnosti osob v souvislosti s celními předpisy. Její jednotlivé oddíly upravují poskytování informací, zastupování v celním řízení, rozhodnutí v rámci celních předpisů, oprávněný hospodářský subjekt⁷⁸, sankce, opravné prostředky, kontrolu zboží a uchovávání dokladů a jiných informací, poplatky a náklady. Kapitola poslední hlavy první obsahuje ustanovení týkající se přepočtu měn a lhůt.

Hlava druhá obsahuje faktory, na jejichž základě se uplatní dovozní nebo vývozní clo, a jiná opatření při obchodě se zbožím. Součástí této hlavy v kapitole první jsou ustanovení upravující společný celní sazebník a sazební zařazení zboží. Kapitola druhá upravuje původ zboží. Kromě ustanovení o preferenčním a nepreferenčním původu zboží přibyla také ustanovení o určení původu tzv. zvláštních druhů zboží.⁷⁹ Poslední kapitola upravuje hodnotu zboží pro celní účely.

⁷⁷ Bod 48 preambule celního kodexu Unie

⁷⁸ Zde dochází k mírné terminologické obměně oproti Modernizovanému celnímu kodexu, kde pojem schválený hospodářský subjekt nahradil pojem oprávněný hospodářský subjekt

⁷⁹ Původ takového zboží se pak určuje na základě opatření k určení původu, vydané Komisí podle článku 67 celního kodexu Unie

Hlava třetí se věnuje především celnímu dluhu. V jednotlivých kapitolách upravuje jeho vznik, případy, kdy dochází ke vzniku jistoty, způsob výběru cla, platby, vrácení a prominutí cla nebo jeho zánik. Novinkou zde je, že na rozdíl od Modernizovaného celního kodexu, nový celní kodex používá „vyměření cla“ namísto „stanovení cla“.⁸⁰ Tím dochází k souladu s terminologií používanou běžně v českém právním řádu.

Hlava čtvrtá obsahuje ustanovení pojednávající o zbožím vstupujícím na celní území Unie.⁸¹ V kapitole první upravuje vstupní souhrnné celní prohlášení. Kapitola druhá se nově nazývá vstup zboží a upravuje mimo jiné také dočasné uskladnění zboží, které bylo dříve řazeno k celnímu režimu uskladnění. Úplně shodná je pak hlava pátá, která postupně ve svých kapitolách obsahuje obecná pravidla týkající se celního statusu, propuštění zboží do celního režimu, ověřování, propuštění zboží a nakládání se zbožím.

Systém uspořádání celních režimů zůstal také téměř shodný. Hlava šestá tedy upravuje režim propuštění zboží do volného oběhu ve své kapitole první a osvobození od dovozního cla v případech vráceného zboží, produktů mořského rybolovu a jiných produktů získaných z moře v kapitole druhé. V jednotlivých kapitolách hlavy sedmé, mimo obecná ustanovení v kapitole první, jsou obsaženy zvláštní režimy. Těmi jsou vnitřní a vnější tranzit, uskladnění v celním skladu, svobodná pásma, zvláštní účel ve formě dočasného a konečného použití, aktivní a pasivní zušlechťovací styk.

Největší změny oproti Modernizovanému celnímu kodexu doznala hlava osmá a devátá. Hlava osmá upravující režim vývozu se nově nazývá „zboží, jež opustilo celní území unie“⁸² Tato hlava, která dříve obsahovala pouze tři kapitoly, pojednává nyní v šesti kapitolách o formalitách před vstupem nebo výstupem zboží, výstupním souhrnném prohlášení, vývozu a zpětném vývozu, jeho oznámení a o osvobození od vývozního cla.

⁸⁰ srov. článek 101 celního kodexu Unie a článek 66 Modernizovaného celního kodexu

⁸¹ V souladu se smlouvou o fungování Evropské Unie už se nejedná o „území Společenství“

⁸² Celní kodex Unie

Poslední, hlava devátá stanovuje ve svých ustanovení zjednodušení elektronických systémů, přenesené pravomoci, postup projednávání ve výboru a závěrečná ustanovení. Novinkou jsou především kapitola první upravující problematiku vytváření elektronických systému a kapitola druhá, týkající se zjednodušení při uplatňování celních předpisů. Součástí závěrečných ustanovení je také derogační klauzule, kterou se předpokládá, při nabytí účinnosti nového celního kodexu Unie, zrušení předchůdců Modernizovaného celního kodexu a celního kodexu Společenství.⁸³

7.3 Rozsah úpravy

Celní kodex Unie žádnou výraznou revoluci v oblasti rozsahu úpravy nepřinesl. Došlo sice k navýšení úpravy asi o třetinu, ta však ve většině případů pouze rozvádí jednotlivé celní instituty. Obsahově celní kodex Unie značně vychází z předchozích celních kodexů.

V hmotněprávní stránce celního kodexu došlo v některých oblastech ke změně používané terminologie, která se více začala shodovat s terminologií používanou v českém právním řádu. Procesní stránka zůstala neměnná. Stále je primárně upravena vnitrostátními právními předpisy, vždy v souladu se základy unijní úpravy. Posílen je opět trend modernizace a elektronizace celního řízení, ten však měl své základy už v předchozím Modernizovaném celním kodexu. K sankcím za porušení celních předpisů se celní kodex Unie staví jako jeho předchůdce a nechává na členských státech, aby si je sami upravily. Stanovuje opět pouze podmínky, že tyto sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující povahy. V případě správních sankcí pak celní kodex Unie doporučuje jako formu sankce peněžní pokutu uloženou celními orgány nebo zrušení, pozastavení či jinou změnu povolení, kterého je daná osoba držitelem.⁸⁴

⁸³ K problematice účinnosti celních kodexů viz úvod kapitoly 7

⁸⁴ Článek 42 celního kodexu Unie

7. 4 Shrnutí a zhodnocení

Celní kodex Unie je posledním v řadě unijních celních právních předpisů. Jeho faktický dopad na problematiku celnictví a celního práva celkově je v tuto chvíli těžké hodnotit. Důvodem je bezpochyby to, že úplné účinnosti tento celní kodex nabude až k 1. červnu 2016. S jeho úpravou se teda počítá až do budoucna.

Bezesporu ale lze říci, že vychází z vysokého standardu, který unijní celní kodexy poskytují. Jejich postupný vývoj je pouhým odrazem vývoje celnictví, Evropské unie a společnosti. Snaží se sledovat trendy v rámci obchodu a hospodářské politiky a tyto poznatky aplikuje do své úpravy. Bude tedy jistě zajímavé sledovat, jak si nový celní kodex Unie poradí s problémy současné doby a na kolik naplní očekávání, které si od něj unijní orgány slibují.

Závěr

Celní předpisy byly bezpochyby důležitým právním předpisem upravující zahraniční obchod bez ohledu na to, zda se jednalo o právní předpisy vnitrostátní ve formě zákonů nebo právní předpisy unijní ve formě celních kodexů. Jejich vývoj byl v historických souvislostech vždy doprovázen politickým smýšlením tehdejší doby. Především v období vnitrostátních celních předpisů se hospodářská politika, jejíž součástí byla i politika zahraničního obchodu, orientovala podle politické situace a formy státního zřízení. Byť byl zahraniční obchod vždy považován za důležitou oblast hospodářské politiky, její úprava nebyla po celou dobu stejná. Výrazné změny se dočkala po vstupu České republiky do Evropské unie. Tímto dnem přistoupila k postupnému naplňování jednotného evropského práva a začala naplňovat základy společné politiky. Její součástí pak byla i politika jednotné celní unie. Její základy byly vloženy do celních kodexů Společenství, popř. Unie.

Za nejvýznamnější celní předpis minulého století lze považovat Martincův celní zákon. Ten byl vůbec prvním československým celním právním předpisem. Díky jeho detailnímu propracování a kvalitě mělo tehdejší celnictví právní normu, jejíž dodržování nevzbuzovalo ve společnosti pochybnosti. Díky politickým událostem tehdejší doby, především pak důsledkům druhé světové války a změně politického smýšlení, došlo k vydání nové celní právní normy. Tou byl celní zákon z roku 1953, který na rozdíl od svého předchůdce čerpal ze socialistických celních předpisů. To mu bylo výrazně na škodu. Komunistické celní předpisy nebyly pro poměry v Československu ideální volbou a záhy i ony došly svého konce. Novým celním předpisem, od kterého se očekávalo, že plně zastoupí Martincův celní zákon, byl celní zákon z roku 1974. Jeho přijetím došlo k navrácení základních institutů celního práva a ke sjednocení terminologie, která byla díky předchozímu celnímu kodexu značně neuspořádaná. Jeho úprava byla daleko propracovanější a úprava kvalitnější. Celnictví tak mělo opět právní normu, která odpovídala důležitosti, kterou v sobě skrývala. Naneštěstí i ji potkal

nezdárný osud. Viníkem byla opět změna politického uspořádání země, tentokrát vznik České republiky jako samostatného mezinárodního subjektu. Očekávalo se také, že brzy dojde ke vstupu do Evropské unie a k přistoupení evropského práva. Za tímto účelem byl roku 1993 vydán nový celní zákon, který již svou úpravou počítal se sblížením unijních celních norem.

Předpoklady se brzy naplnily a od roku 2004 začala v České republice platit úprava komunitární. Její součástí v celní politice byl i celní kodex Společenství. Bohužel, k jeho smůle, přestal brzy stačit rozvoji tehdejší společnosti a za účelem modernizace byl vystřídán Modernizovaným celním kodexem. I jeho však rozvojový trend přerostl a byl přepracován celním kodexem Unie.

Každý celní předpis znamenal pro celní právo něco nového. Postupně docházelo také ke změně rozsahu úpravy celních předpisů. Mezitím co celní předpisy ve formě vnitrostátních zákonů obsahovaly ve své úpravě hmotně, procesně i trestně právní normy, u celních kodexů tomu bylo odlišně. Jejich základem byly především normy hmotně právní. Zbytek přenechávaly úpravě členských států, za nutné však považovaly, aby tato úprava vycházela ze společných základů, platných pro všechny členské státy jednotně.

Stejně ve svém vývoji nezůstaly ani celní režimy. Jejich postupný vývoj šel ruku v ruce s vývojem celních předpisů. Jednotlivé druhy byly od Martincova celního zákonu až po celní kodex Unie postupně změněny, zrušeny nebo nahrazeny režimy novými. Celními kodexy pak byly stanoveny režimy platné pro všechny členské státy Evropské unie, založené na stejných základech.

Jak jsem již několikrát zmínil, považuji problematiku vývoje celních předpisů za důležitou a mělo by jí být věnováno více, než tomu v současnosti je. Celní předpisy považuji za hnací motor zahraničního obchodu, a proto jsem se tuto práci snažil napsat, co nejlépe to šlo. Zadostiučiněním mi bude, pokud toho, kdo ji bude číst, obohatí a přiměje ho se zamyslet nad tím, jak důležitý tento vývoj byl a kam nás až posunul.

Seznam použitých pramenů a literatury

Knižní a časopisecké zdroje:

1. BRODESSER, Slavomír a kol. *Celnictví v Československu*. 1. Vyd. Praha: Naše vojsko, 1982, 360 s.
2. DOLEŽAL, Miloslav. *Dějiny státu a práva v Československu 1938 - 1960*. 1. Vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 1984, 120 s.
3. FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Zahraničně obchodní politika ČR. Historie a současnost (1945 - 2008)*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 246 s. ISBN 978-80-7400-128-4
4. KÁRNÍK, Miroslav. *CLO A CELNÍ POLITIKA od A-Z*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012, 303 s. ISBN: 978-80-7263-779-9
5. MAINUŠ, František; JANÁK, Jan; HORVÁTH, Vladimír. *Historie celnictví v ČSSR*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1977, 240 s.
6. MALÝ, Karel; SOUKUP, Ladislav. *Vývoj práva v Československu v letech 1945 - 1989*. 1. Vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2004, 914 s. ISBN 80-246-0863-4
7. NEUBAUER, Karel. *Modernizace celního kodexu. CLO-DOUANE*, 2008, roč. 42, č. 9, s. 3, 8 a 9. ISSN 0323-0023
8. ŠRAMKOVÁ, Dana a kol. *Celní správa v organizačním a funkčním pojetí Vybrané kapitoly*. 1 Vyd. Brno: Masarykova Univerzita, 2011, 163 s. ISBN 978-80-210-5690-9
9. ŽEMLIČKA, Lubomír. *Celní zákon a předpisy související v praxi*. 1. Vyd. Olomouc: ANAG, 1998, 399 s. ISBN 80-85646-40-04

Právní předpisy a související dokumenty:

1. Zákon č. 114/1927 Sb., celní zákon. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 3. 12. 2015]. Dostupné z:

<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgi3v6mjrgqwa>

2. Zákon č. 36/1953 Sb., celní zákon. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 3. 2. 2016]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzguzv6mzwfzygmmzyfuya>
3. Zákon č. 44/1974 Sb., celní zákon. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 4. 2. 2016]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzg42f6nbufu2a>
4. Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 ze dne 23. července 1987 o sazební a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 29. 2. 2016]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1456760589030&uri=CELEX:31987R2658>
5. Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní zákoník Společenství. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 29. 2. 2016]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1456760346659&uri=CELEX:31992R2913>
6. Nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 ze dne 2. července 1993, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní zákoník Společenství. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 29. 2. 2016]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1456760479860&uri=CELEX:31993R2454>
7. Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění účinném k 1. 1. 1993. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 23. 2. 2016].
8. Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 23. 2. 2016].

2. 2016]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhezv6mjtfuzdm>
9. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2008 ze dne 23. dubna 2008, kterým se stanoví celní kodex Společenství (Modernizovaný celní kodex). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 1. 3. 2016]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457037918561&uri=CELEX:32008R0450>
10. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 3. 2016]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457109033588&uri=CELEX:32013R0952>
11. *Smlouva o přistoupení ČR k Evropské Unii* [online]. Evropská komise, 2012 [cit. 26. 2. 2016]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/pdf/smlouvacr.pdf>
12. Sdělení o TARIC (Integrovaný celní sazebník Evropských společenství). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 29. 2. 2016]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1413390025690&uri=CELEX:C2004/258/06>

Internetové zdroje:

1. KRAUSOVÁ, Hana. *Celní řízení v České republice* [online]. Confederation fiscale Européenne. Dostupné z: <http://www.cfe-eutax.org/taxation/taxation/income-taxes/customs/czech-republic/CZ>
2. HAKAUF, Martin. *Dělení Československa aneb vztahy mezi Čechy a Slováky v letech 1989 až 1992* [online]. E-polis.cz, 2011 [cit. 23. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/clanek/deleni-ceskoslovenska-aneb-vztahy-meziczechy-a-slovaky-v-letech-1989-az-1992.html>

3. *Clo* [online]. Celní správa České republiky, 2016 [cit. 7. 3. 2016]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/clo/Stranky/default.aspx>
4. *Electronic customs* [online]. Celní správa České republiky [cit. 2. 3. 2016]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/clo/e-customs/stranky/default.aspx>
5. *EUROPA - Nové členské státy* [online]. Evropská Unie, 2015 [cit. 26. 2. 2016]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/countries/joining-eu/index_cs.htm
6. *Informace k platnosti a účinnosti celního kodexu Unie a souvisejících právních předpisů* [online]. Celní správa České republiky, 2013 [cit. 4. 3. 2016]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/aktuality/Stranky/informace-k-platnosti-a-ucinnosti-celniho-kodexu-unie-a-souvisejicich-pravnich-predpisu.aspx>
7. *Legislativa* [online]. Celní správa České republiky, 2014 [cit. 26. 2. 2016]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/clo/legislativa/stranky/legislativa-zakladni-informace.aspx>